

1, 2, 3	katsastusluokat EU:ssa 1998- (Suomessa 1998.) -1997 Suomessa oli A1 = valtameri, A2 = avomeri, B1 = rannikon tuntumaan tarkoitetut veneet, B2 = sisävesiveneet
1	promilleraja vesillä Suomessa 1996-
1,5	promilleraja vesillä Suomessa -1996
5, 6, 8	5,6 ja 8 ovat kaikki komeita perinteisiä puuveneitä, monasti ikääkin veneille on jo kertynyt. Suunnittelu- eli konstruktiotyyppejä, joissa on keskenään yleensä pieniä eroavuuksia. 5:n on pienin veneistä ja 8 jo kookas. Merten vinttikoirat, kuutosveneet.
I genoa	etupurje
II genoa	etupurje
III genoa	etupurje
60 nm	I on suurin purje pinta-alaltaan ja III pienin. vrt. genoa 60 merimailia = 1 aste 60 sea miles = 1 degree
A	
aalto	laine, aallokko, Suurin yksittäinen aallonmittauspoijun Utöstä 25 nm etelään mittaama aalto on ollut 14 metriä korkea. vrt. maininki, merkitsevä aallonkorkeus
Afrodite	rakkauden jumalatar Kun Kronos sivalsi viikatteella isältään Uranokselta poikki hänen miehenkalunsa, joka putosi mereen, meren kuohut kokoontuivat sen ympärile ja kuohuista muodostui kaunis Afrodite, rakkauden jumalatar, roomalaisten Venus. (Henrikson 1997, 273) Afrodite syntyi meren vaahdosta ja kahlasia alastomana maihin Kytheran saarelle (em. 316)
ahteri	takaosa, aluksen perä
Ahti	vrt. peräpeili meren elävä "Ahti eli Ahto, rinnakkaisnimeltään Hirska on itämerensuomalaisten vedenhaltija, josta riippui myös kalaonni" (Meri 1983, 107). "Ahti wedhest caloa toi" (Agricola 1551). Hiisi, Näkki, Hiiu
ahvenselkä aika	isopurjeen kaareva takareuna Meren aika ja aika purjehtiessa on tosiaan suhteellinen. "Oli jo kesä ja laivat olivat lähdössä merelle"(Platon VII kirje, 345 d). Antiikin kreikkalaisetkin purjehtivat vain kesällä. "Ajattomuus kuuluu purjehtimisen kuvaan". "Elämme tiukasti meren säätelemässä kuluvaan hetkessä".
ajautua	rekata, sortua
ajantasaus	Equation of Time, Eqn. of Time Ajantasaus on keskiajan ja tosiajan erotus Koska Maa kiertää Aurinkoa eliptisellä radalla ja vielä vaihtelevalla nopeudella, poikkeaa tosiaika (vrt: aurinkokello) keskiajasta, jota kellomme näyttävät
ajoankkuri	kankaasta valmistettu suppilo, jonka avulla veneen keula pidetään kovassa myrskyssä ajelehdittaessa vasten tuulta
alagaija	alasvedin, spinaakkeripuomin säätököysi
alahanka	lee, veneen suojan puoli, tuulen alapuoli
alaliesma	alaliikki, purjeen alareuna
alaliikki	purjeen alareuna
alavantti	saalingista alaspäin lähteä vantti
alasin	jos pilvessä näkyy tumma alasimenmuotoinen alue, on ukkosta luvassa
aliperämies	vrt. perämies
alus	ruuhi, haapio, kuitti, kuutti, ommeltu vene, vene, jahti,

	paatti, H, folkkari, hai, 5, laiva. koggi (1200-1), holkki (1400-1500-luvulla Itämerellä), karakki (1500-1 Välimeri), astia, kenojoutsen. Alunen vedessä. Kalliopiirokset kertovat veneitä käytetyn Itämerellä jo 2000 eaa. Veneillä liikuttiiin soutu- tai melo-veneitä. Veneet olivat yli 10 metrisiä ja kantoivat useita ihmisiä. Viron vanhin muinaislaiva on Saarenmaalta haudasta löydetty 7,5 * 2,5 m, 2700 v vanha alus. Viikinkiveneen pituuden suhde leveyteen oli 4,06-4,2, esim. 13-25 m pitkiä ja 3,2-5,8 leveitä.
amme	leveä hidas vene
anemometri	tuulimittari, tuulen nopeutta ja suuntaa mittaava laite
ankannokka	keulaloke
ankarolina	kelalle kierretty nauhamainen ankkuri- tai kiinnitysköysi
ankkuri	ankur (est)
ankkuriboksi	ankkurikaivo, ankkurin säilyttämiseen varattu paikka
ankkuriklyysi	ankkurikettingin ohjainhela
ankkuriköysi	uppoava ankkurin kanssa käytettävä köysi
ankkuripallo	merkkikuvio, jota käytetään päivämerkinä aluksen ollessa ankkurissa
ankkuripeli	ankkurivinssi mekaaninen käsi-, hydraulinen- tai sähkökäyttöinen ankkurin nostolaite
ankkurirulla	ankkurikettinigin ohjausrulla
ankkuriteline	kaiteessa oleva ankkurin kiinnitykseen tarkoitettu teline
ankkuritukki	tukkiankkurin osa
ankkurivalo	ympäri näköpiirin valkoista valoa näyttävä valaisin
ankkurivaroitin	ankkurissa olevan veneen liikkumisesta ilmoittava hälytyslaite
ankkurivinssi	ks. ankkuripeli
anodi	sinkki- tai magnesiumielektrodi moottorissa tai veneen rungossa, estää metalliosien syöpymisen, koska se syöpyy ensin
ap	automattiohjain autopilot
apogeeum	Kuun pisin etäisyys maahan. Kuun ellipsin muotoisen kieroradan, jonka toisessa polttopisteessä on Maa, etäisin kohta Maasta vrt. perigeum.
artteli	venekunta (m)
aste	etäisyyden yksikkö, 1 aste = 60 M degree Maapallon astejako on peräisin ainakin Ptolemaiokselta vuodelta n. 140 (Ehrensverd 1995, 17). Arabian peninkulma vuodelta n. 800, 4000 "mustaa kyynärää" Å; 0,4932-0,4933 m ja meridiaanin asten pituus keskimäärin 111 km. Vasta 1800-luvulla tarkennettiin aste lopullisesti 110,938 km:ksi. (Meri 1983, 414) Astejaossa oletettiin maan pallomuoto. Aste napapiirillä on pidempi kuin esimerkiksi Ranskassa, johtuen maan litistymisestä Newtonin esittämän teorian mukaisesti navoiltaan. Kulmamitta. asteen osia ovat minuutti ja sekunti; pallokoordinaatistossa käsitellään keskuskulmaa vastaavan kaaren mittaa myös asteissa, (kaari)minuuteissa ja (kaari)sekunneissa; maapallon pinnalla meridiaanin kaariminuutin pituus = 1 nm
Atlantti	Atlantic Ocean
	Jumalat jakoivat arvalla koko maailman, niin Poseidon sai osakseen Atlantis saaren. Hän siitti viisi kaksoisparia poikia ja vanhimmalle, kuninkaalle hän antoi nimen, jonka mukaan koko saarta ja merta nimitetään Atlantiksi, koska siellä ensimmäisenä kuninkaana oli Atlas. (Platon: Kritias 113b-114b)
atsimuutti	tähtitieteessä: atsimuuttikulma ja tosiatsimuutti

Atsimuuttikulmalla tarkoitetaan taivaankappaleen vertikaaliympyrän suuntaa mitattuna horisontissa pohjoisesta itään tai länteen päin 0 - 180 astetta. Tosiatsimuutti taas on sama kuin navigoinnissa tosisuuntima, ts sillä tarkoitetaan vastaavasti kulmaa horisontissa tosipohjoisen ja kohteen (vertikaaliympyrän) välillä myötäpäivään mitattuna 0 - 360 astetta

aurinkokello päivänkivi, päikesekell (est)
 ehkäpä vanhin navigointiväline
 Menetelmä perustuu ajan mittaukseen ja auringon varjon pituudesta saatuun auringon korkeuteen, vrt latitudi.
 Auringon varjon suuntaan perustuva tosiajan mittauslaite, aurinkokellon osoitus poikkeaa keskiaurinkoaajasta ajantasauksen verran, vrt: ajantasaus.

autopilotti autopilot
 yleensä sähkötoiminen, annettua kompassilukemaa tai tuuleen nähden määrättyä suuntaa ylläpitävä ruori- tai pinnaohjaukseen sopiva automaattiohjauslaite
 vrt ap ja tuuliperäsin

avotila cockpit
 istuinkaukalo, istuinlaatikko, istuma-aukko, istumalaatikko, sitlooda, sittbrunni

avotuuli sivu- tai myötätuuli

B

babystaagi välikeulaharus
 baby stay babystaagi
 säädettävä lisäharus mastosta etukannelle, jolla voidaan nopeasti säätää etuharuksen kireyttä, ja maston kalistusta

backstaagi hekstaagi, peräharus
 maston huipusta veneen perään tuleva harus

babord paapuuri, veneen vasen puoli perästä katsoen

baileri itsetyhjennyslaite

bakstaagi perävantti

ballast paarlasti, barlast, painolasti

baltiarallaa ungefärnoinabout

barber-hauler keulapurjeen tai spinaakkerin jalukseen kiinnitettävä apupylpyrä köysineen

barberi barberi, levitin? barberhauler?
 Köysi ja plokki, joilla voidaan säätää purjeen jaluspistettä leveyssuunnassa. Käytetään etupurjeissa esim. genoan barberi, spinnun babrberi.

barduuna/t Mastoa takaa ja/tai sivusta tukeva köysi, käytetään etenkin kovassa tuulella ja merenkäynnissä. Köysi ja talja, jolla sädetään etuharuksen kireyttä. X-95:ssä on kahdet barduunat (ylä- ja alabardunnat). Veneen mastosta viistosti taakse tulevat säädettävät apuharukset.
 vrt. partuuna/t

bark, barque parkki
 3-5 mastoinen purjealus

barlast painolasti, ks. ballast

barometri ilmapuntari barometer
 Barometri oli muinoin vedellä täytetty ja nokalla varustettu kapteenin hyttiin sijoitettu pullo täytettynä värillisellä vesiliuoksella. Paineen nousulla, laskulla ja näiden nopeudella - sekä käyttäen rinnalla myös mm. kosteusmittaria - voidaan ennustaa säätä. Nopea nousu: epävakaista, tasainen nousu kaunista, nousu ilman

ollessa kuiva ja lämpötilan laskiessa, kesällä pohjoistuulta. Jos on satanut, parempaa säätä. Nousu kostealla ja kylmällä säällä, tuulta ja sadetta pohjoisesta. Nousu etelätuulella, kaunista säätä.

Paikallaan pysyvä: ilman ollessa kuiva ja lämpötilan normaali, jatkuvaa kaunista säätä.

Laskeva näyttö: nopea lasku myrskyä, länsituulella tuulikääntyy pohjoiseen ja myrskyä pohjoisesta. Näytön laskeminen pohjoistuulella sadetta ja myrskyä, kosteuden kasvaessa ja lämmön noustessa etelätuulta ja sadetta, tyynellä lämpimällä säällä sadetta ja epävakasta.

Laskeva näyttö pohjois- ja etelätuulella: sadetta. Nopea lasku länsituulella: tuulen kääntymistä pohjoiseen ja huonoa säätä. Tasainen lasku itätuulella tuulen kääntymistä etelään, mahdollisesti sadetta. (Walli 1953, 457). ks. myös sää

beaufort, b	bofori	force
	tuulen voimakkuuden yksikkö. Asteikon laati englantilainen amiraali sir Francis Beufort (1774-1857) 1800-luvun alussa, ja se perustui alun perin sota-aluksen raakapurjeiden pitoon hankavastaiseen purjehdittaessa.	
bermudatakila	kolmikulmaisella isopurjeella varustettu takila	
bidevind	bilivind, hankavastainen tiukasti tuuleen purjehdittava suunta	
bimini	aurinkokatos, joka peittää sitloodan ja ruorimiehen	
bisketti	korppu	
black out	sähköt poissa	
blatlenssi	blattis	
	Aivan myötäinen. Tuuli tulee suoraan takaa.	
bloki	väkipyörä	block
	vrt. lokki, pylpyrä, strekki, plokki, pylpyrä	
blooper	ilman puomia jalustettu myötätuulipurje	
blosis	kora, kova tuuli	
Blue Water	Karibian merialueiden yhteisnimitys.	
boka	poka	
	Maston kaari. Purjeita latistettiin kovalla kelillä kiristämällä takavanttia eli bakstaagia. Näin saatiin mastoon bokaa lisää eikä vene kallistellut niin herkästi.	
boogi	maston kaarevuus?	
boom	puomi, bom, boom, räyhä (cs)	
buumvang	puomin alasvetäjä	
botski	Vene. Yleisnimi kaikista veneistä.	
bow	keula	
keulapotkuri	bow thruster; stern thruster, peräpotkuri	
bresti	trväsenda, poikittainen kiinnitysköysi. Köysi lähtee kohtisuoraan laiturille	
bridgedeck	istuinkaukalon ja kajuutan käyntiaukon välinen kansi	
bromohokki	Spinaakkerin eli spinnun alakulmissa ja vastaavasti spinaakkerin skuuttien päissä olevat vastaavanlaiset helat, jotka pujotettiin tai kytkettiin toisiinsa helassa olevan uran ansiosta. Lipputankojen naruissa käytetään samanlaisia heloja. Näissä ei siis ole mitään jousia.	
broutsi, broutsaus, broachata, broutsata (fi), proutsi (fi), broach (en)	Vene karkaa käsistä kääntyen tuuleen. Yleensä kun tuulta on ja alus kallistuu liikaa, eikä peräsin enää ota riittävästi veteen, jolloin vene pääsee kääntymään jyrkästi tuuleen. Spinnupurjehduksen haasteita ja yksisuoloista.	
	Broutsi spinnulla on liki ainoita tilanteita jossa köliveneen	

maston voi saada veteen eli veneen 90 astetta kallelleen, josta vene toki yleensä nousee jälleen ylös, etenkin jos se on niin suunniteltu, eikä esim. istuinkaukalo ole ei itsetyhjentyvää mallia, kuten monissa perinteisissä veneissä.

- Nousta spinaakkerilla purjehdittaessa tuuleen niin, että vene kaatuu kyljelleen. Veer or cause (a ship) to veer so that its side is presented to the wind and waves.

bunkrata täyttää polttoainesäiliö
buugi halssi- tai reittiosuus?
Buumvang puomin alasvetäjä
Buys-Ballotin laki. Pohjoisella pallonpuoliskolla: jos asetutaan selkä kohti tuulta on matalapaine noin 70 astetta vasemmalla ja korkeapaine vastakkaisella puolella. Eteläisellä pallonpuoliskolla: jos asetutaan selkä kohti tuulta, on matalapaine noin 70 astetta oikealla ja korkeapaine vastakkaisella puolella. Heikon tuulen vallitessa Buys-Ballotin laki ei ole luotettava. Soveltuu käytettäväksi vain merellä.

C

canvas purjekangas
clamcleat köysilukko
cockpit istuinkaukalo, istumalaatikko
clockwise myötäpäivä
counterclockwise vastapäivä, kuu ja maa pyörivät vastapäivään
Cumulus Cumuluspilvi, kesäisen poutapäivän kumpupilvi.
cunningham kunnari cunningham
Köysi, jolla säädetään isopurjeen pussin kokoa ja paikka. Cunninghamia kiristämällä pussi pienenee, takaliikki avautuu ja pussi siirtyy lähemmäs mastoa. Isopurjeen mastoliikin kireyttä säättävä köysi (Cunningham-talja). Cunningham sijaitsee isopurjeen etuosassa, vrt. latistusreivi.

D

dacron purjekangasmateriaali
decca radiopaikannuslaite, Decca-ketjuun perustuva paikanmäärittäyslaitte
deep sea syvä meri
deklinaatio eranto
tähtitieteessä: taivaankappaleen korkeus ekvaattoritasosta
Taivaankappaleen korkeus ilmoitetaan asteissa mitattuna
pitkin taivaanpallon meridiaania
delaminoituminen laminoitujen kerrosten irtoaminen toisistaan
deplasementti uppouma, veneen paino
desalinaattori makeavesilaitte, evaporaattori
deviaatio eksymä, deviation
Magneettisen suunnan ja kompassisuunnan välinen kulmaero
DGPS Differential Global Positioning System, satelliitteihin ja maamajakkaan perustuva paikanmäärittäysjärjestelmä
diakonaali vantti spriidarista yläviistoon mastolle menevä vantti
dirkki tirkki
puomin kannatin/nostin, isopurjeen puomin kannatinköysi tai -vaijeri
dinghy, dingi, tender = kumivene, apuvene
doghouse kajuutan korotettu takaosa
dorade- venttiili ilmanvaihtoventtiili
DSC Digital Selective Call

dsonkki	VHF-, HF-, MF- radiolaitteeseen liitettävä lisälaitte, jolla vasta-aseman kutsu lähetetään näppäimistöllä datapurskeena
durkki	kiinalainen kaksi tai kolmimastoinen purjealus
dyneema	turkki, konehuoneen lattia, veneen lattia
	kestävä köysilaatu
E	etelä(fin), East(eng)
easy kick	kick-talja, kikkitalja
Eddie	puomin alasvedin ja ylhäällä pitäjä
ekliptika	Golf virrasta irtoava, eriävä, poikkeava virtausalue maan ja auringon keskipisteiden kautta kulkeva taso. Taso jossa maa kiertää aurinkoa. Kaltevuuskulma 23 astetta 27' 8'' 21.6:tta. Ekliptikan ja maan ekvaattoritasen välinen kulma on 23o 26,4"
eksymä	deviaatio, deviation kompassin virhe, voi muuttua vuosittain, ks. deviaatio Magneettisen suunnan ja kompassisuunnan välinen kulma, vrt eranto
eksymäkäyrä	eksymätaulukko Kompassin eksymää eri kompassisuunnilla kuvaava käyrä tai taulukko
eksymätaulukko	vrt. yllä eksymäkäyrä
ekvaattori	päiväntasaaja
elektrolyysi	eri arvoisten metallien välinen sähkökemiallinen syöpyminen
ellipsi	Ympyräviivan projektio eri kulmassa oleville tasopinnoille. Aurinko on Maan ja Maa on Kuun elliptisten kiertoratojen toisessa polttopisteessä niiden pisteiden ura, joiden etäisyyden summa kahdesta pisteestä, ellipsin polttopisteistä, on vakio
elämänlanka	Köysi tai vaijeri johon turvautumalla pysyttelee aluksessa kovassakin kelissä. Elämänlankaan kiinnitetään turvavaljaat
elättäminen	spinaakkerin jatkuva säätö
elää	purjeeen etuliesma pakkaa takaliesma elää
emblemi	sataman kaijaan tehty aluksen tai miehistön signeeraus / maalaus
emäpuu	kölipuu
enda	kiinnitysköysi
engelsmanni	teräsköyteen (vaijeriin) tullut mutka, joka heikentää teräsköyttä tuntuvasti
EPIRB	laiva- ja venekäyttöön tarkoitettu hätälähetinpoiju Emergency Position Indicating Radio Beacon. Liittyy GMDSS:ään.
eranto	variation, variaatio Magneettisen ja maantieteellisen pohjoisnavan välinen kulloinenkin etäisyys ero yleensä aste-erona ilmoittuna, muuttuu jatkuvasti. vrt. deklinaatio Tosisuunnan ja magneettisen suunnan välinen kulma, vrt eksymä, deviation, deviaatio
etelä	South, Syd
etuharus	fokstaagi förstag Keulaharus, maston huipusta tai yläosasta veneen keulaan tuleva harus.
etuliesma	etuliikki, purjeen etureuna
etuliikki	purjeen etureuna

etäisyys vrt. matka & merihorisontin etäisyys, $s = 1,86 * H : k$, jossa
H = havaitun korkeus, k = kulma, s = etäisyys mpk:ssa.

F

fallata ruots. falla=pudota, muuttaa kulussa olevan aluksen suuntaa myötäisempään tuuleen

falli purjeen nostin, nostinköysi tai -vaijeri
esim. foka falli, isopurjeen falli, spinnun falli jne.
purjeiden nostoon käytettyjä köysiä tai vaijereita. Falla (swe) = pudota.

fallikulma purjeen kulma, johon nostin on kiinnitetty. esim. purjeen etu-, falli- ja skuuttikulmat = purjeen kulmat
etukulma on halssikulma

falliploki nostinpylpyrä, maston huipussa tai tyvessä oleva pylpyrä, jonka kautta nostin kulkee

feena Peräevä. Lightningin pohjassa oli pieni n. 60 cm peräpeiliin asti ulottuva evä.

fellata ks. fallata, laskea tuuleen, kääntää tuulesta poispäin
Tiukassa luovissa/kryssissä epätarkka kippari päästi vahingossa veneen fellaamaan eli laskemaan kurssistaan ja menetti näin asemaansa.

fendari laitasuoja, fenderi, fiilari, lepuuttaja, bum! (cs)
ks. lepuuttaja

femfemma viisvitonen

fiirata laskea löysää, fiirata fiilaria = laskea lepuutinta alemmas

fliitti laivasto, laivue, nopea, kiittää ohii fleet

foili uraprofiili, harusprofiili
keulaharukseen kiinnitetty profiilitanko

folkkari kansanvene Nordisk folkbåt

fokka forestaysail (eng), kosatko (cs)
etupurje, keulapurje, jonka takaliikki ei ulotu maston peräpuolelle

fokstaagi förstaagi, kelaharus, etuharus

forestay kaulaharus

forestaysail fokka

fregatti täystakiloitu alus
Komimastaisen fregatin taaimmainen masto on nimeltään begiinimasto, jonka alin raakapuu on begiiniraaka.

fyyrkantti tuuli takka, lenssi?

förstaagi keulavantti

fööri föri, veneen keula

föörit Juha Föhr tuo mainio 1990-luvun Yleisradion tv-sääennustaja.

ks. sää

föörmanni

G

gaija spinnupuomin säädinköydet: ylä- ja alagaija. Joskus myös käytetään gaija nimietystä spinnun tuulenpuolen skuutista. Kuitenkin tästä on parempi käyttää nimitystä "tuulenpuolen skuutti".

Galtarna "portti (janus) Saaristomerelle", loisto Padvan selän länsipuolella

gasti miehistön jäsen, lasti

Greenwich päätetty nollapituuspiirin sijainti

gelcoat geeli, lujitemuoviveneen uloin pintakerros

genaakkeri	myötä- ja sivutuulella käytettävä asymmetrinen pallopurje
generaattori	laturi (lataus-, apu-, tuuligeneraattori)
genoa	genua, jenni, gena (cs), keulapurje, jonka takaliikki ulottuu maston peräpuolelle. vrt. I, II ja III genoat. Lie saanut nimensä Genovan kaupungista (Genua saks.). Jenniä käytti ehkä ensimmäisenä kuutosveneessään ruotsalainen Sven Salen, purjehtiessaan Genovassa v. 1928. Miehistöön kuului myös laulaja Evert Taube.
glunga	klunga Parvi. Esim. Purjehduskilpailuissa yhdessä olevien veneiden joukko.
GMDSS	Global Marine Distress and Safety System Erilaisiin radiolaitteisiin ja niiden lisälaitteisiin (mm. DSC) perustuva maailmanlaajuinen merenkulun turvallisuusjärjestelmä.
GMT	Greenwich Mean Time
gnomon (kreik.)	paikanmäärittäyslaitte, jolla voi määrittää sijaintinsa pohjois-eteläsuunnassa ts. maantieteellisen leveyden ts. etäisyyden päiväntasaajasta. Keppi joka heittää maahan auringon varjon. Pylvään suhde omaan varjoonsa on auringonkulman tangentti. Aurinkokellon osoitin ja sen heittävä varjo. Aurinkokello. Aurinkokello, teline, jonka avulla voidaan auringon varjosta tai kuvasta määrätä meridiaani, aurinkoaika, napakorkeus ja ekliptikan kaltevuus. Mat. kahden sellaisen yhdenmukaisen suorakaiteen ero, joilla on yksi kulma yhteinen. Aurinkokello, lähinnä aurinkokellon osoitin, jonka avulla voidaan auringon varjosta tai kuvasta määrätä paikallinen aurinkoaika, napakorkeus, ekliptikan kaltevuus ja, jos tunnetaan tarkkaan esimerkiksi GMT ja ajantasaus, voidaan määrittää paikan meridiaani.
GPS (Global Positioning System)	satelliitteihin perustuva paikanmäärittäyslaitte
H	
h	H-vene H-bÅt Hans Groopin suunnittelema n. 29 jalkainen kölivene, joka on kovin suosittu Suomessa
haaksirikko	aluksen tuhoutuminen, skeppsbrott (swe), kruschenie (rus), shipwreck (eng), naufrage (ger), vrt. haveri
haapio	Haavasta valmistettu suomalais-ugrilaisten kalastajaheimojen venetyyppi. Haapa on pehmeää ja helppo kovertaa veneeksi. (Meri 1983, 17)
haarukkapurje	trysail, fore and aft sail vrt. kahveli
Hai	Hai-vene
hailer	komentokaiutin
halkaisija	etupurje
halssi	puoli hals tack Puoli, josta tuuli tuulee purjeeseen (oikea, vasen) Suhteessa tuuleen, vasen tai oikea halssi, paapuurin tai styyrpuurin halssi, styrbords eller babords halsar; starboard or port. Perästä eteenpäin katsoen jos tuuli tulee aluksen vasemmalta puolelta ollaan paapuurin halssilla. Kuitenkin virsarilla ajettaessa asian ratkaisee isopurjeen halssi.
halssikulma	purjeen keulanpuoleinen alakulma

hamina	satama	hamn (swe)	havn (dan)	port (eng)	sadam (est)
hammerhead	sivukiinnitys	laiturin	päähän		
hankain					
hankavastainen	strekki,	bidevind			
harus	staagi,	tuki,	st ^Ä h (cs)		
	Etu- ja takaharukset, köysiä tai vaijereita jotka tukevat mastoa edestä ja takaa. Mastoa veneen pituussuunnassa tukeva vaijeri. Sivuttaistuesta käytetään nimitystä vantti, ja etu- ja takaharuksista niemeä staagi.				
haruspurje	harukseen	kiinnitetty	purje		
haveri	vaurio,	merivahinko,	break-down (eng),	average (eng),	
	haveri (swe),	Versagen (ger),	Havarie,	Panne	
havn (dk)	satama				
heel (eng)	kallistus				
heittobloki	taittobloki,	pylpyrä,	jossa on avattava mekanismi sekä köyden kiinnittämistä että pylpyrän kiinnittämistä varten.		
heittoliina	ohut köysi,	jonka päässä on kelluva paino,	jolla heitetään köysi toiseen alukseen tai veteen pudonneelle.		
	Kelluvuus on oleellista lähinnä jälkimmäisessä käytössä				
hekki	Takaharuksen	kiristäjä,	jolla käytännössä taivutetaan mastoa taaksepäin esim. päästön tai twistin aikaansaamiseksi. Takaharuksen kiristystalja.		
hekstaagi	backstaagi,	peräharus			
hela					
helm	peräsin(varsii),	ruori(varsii),	roder(pinne) (swe),	Ruder(pinne) (ger)	
helminen	automaattiohjain		autopilot		
hengata	erityisesti kevytveneissä käytetty termi roikkumisesta. Kovassa kelissä saatiin vene pidetyksi pystyssä hengamalla.				
hengausremmi	litteä tai pehmustettu köysi,	jonka alle jalat roikuttaessa pannaan			
hevoslatitudit	hepolatitudit,	horse latitudes,	hästlatituderna,		
	stiltjebälte,	tyven	vyöhyke		
HF-radio	High Frequency,	avaruusaaltoja hyödyntävä radio			
	valtamerikäyttöön				
hiivari	kovahko	tuuli			
hiivata	vetää,	nostaa			
hiivata slakki	kiristää	köysi			
hiivauslaulut	joilla annetaan rytmiä raskaaseen työhön, ankkurin nostoon tai jalusten kiristämiseen				
horisontti	horizon				
	kauin, kaukaisin nähtävä piste, riippuu maapallon kaarevuudesta, katsojan korkeudesta ja ilman kirkkaudesta tai näkyvyydestä sekä valosta. Taivaan ja maan yhtymäkohta.				
	Horisontin (h) etäisyys meripenikulmina				
	$h = 2,075 \times (\text{neliöjuuri } a + \text{neliöjuuri } b).$				
	a = katsojan etäisyys merenpinnasta metreinä.				
	Tosihorisontti on zenitin ja nadiirin yhdistävää linjaa vastaan kohtisuorassa oleva maapallon keskipisteen kautta kulkeva taso.				
	Näennäinen horisontti on havaitsijan silmien korkeudelle siirretty tosihorisontin suuntainen taso.				
	Merihorisontti on havaitsijan silmien korkeudelta näkyvä taivaan ja maapallon pinnan yhtymäkohdan kautta vedettyjen linjojen muodostama kartiopinta.				
	Näennäisen horisontin ja merihorisontin välinen kulmaero riippuu havaitsijan silmäkorkeudesta; tähtitieteellisessä paikanmäärittäyksessä tämä kulma tunnetaan nimellä DIP				
huippuhela	maston hela,	johon keula- ja peräharus sekä nostinten pylpyrät on kiinnitetty			

huippulevy	klamppi, purjeen nostinvahvike
hull	runko, aluksen
hunsvotti	hundsvott (se), pylpyrä
hydor	kreik. vesi
Hydra	monipäinen vesikäärme
hyrsky	meri hyrskähti
hypotermia	kehon alilämpöisyys
häränmuna	pilssi- tai jonkun muun pumpun kelluva antura jonka nousu käynnistää ko. pumpun

I itä East (en), itämainen, orientaalin, oriental (fr) < orientalis (la) = orienttia koskeva; oriens (la) nouseva [aurinko], itä, itämaat; orientoitua = etsiä itää, jotta siten saisi muut ilmansuunnat selville

ida (est)	itä Ost East
ilma	"Ilmarisen nimi tulee sanasta, joka on johdettavissa suomalais-ugrilaiseen kantakieleen ja se on merkinnyt alun alkaen ilman haltijaa, tuulen ja taivaankannen jumaluutta..." (Meri 1983, 109)
ilmanpaine	suurin 1065,7 hPa Hki 22.1.1907, pienin 940,0 hPa Rauma, Kuuskajaskari 1982
iltarusko	iltaruskosta voi ennustaa huomisen säätä
IMO	international maritime organisation, is the United Nations specialised agency responsible for improving maritime safety and preventing pollution from ships.
inkkarit	teltailit, virtauslangat purjeen takaliesmassa
iso	isopurje, stuura mainsail
isoympyrä	
itseskuutavaa	fokka fokka, joka kiskojarjestelmän ansiosta vaihtaa puolta itsestään
itinerari	itineris (la) = tie, matka, purjehdusopas, vrt. merikortti & navigoida
itämerenlaivuri	

J

jaala	
jahti	purjealus, jakt, yacht, jaht (et), plahetnice (cs) Tavallisesti kilpa- ja huvipurjehdusalus; myös yksimastoinen purjealus, jolla on apumoottori. Purjealus, jossa masto, kahvelipurje, huippupurje ja kolme keulapurjetta. - Jahti Eugenia (1879-1951) Kemiöstä oli Suomen viimeinen purjehtiva jahti. Jonkun on oltava merimies, Oscar Gustafsson oli vastannut, kun joku ehdotti koneen asentamista (Demari 13.5.1998, s. 25).
jahtklubi (est)	purjehdus/pursiseura
jalka	pituus- ja syvyysmitta 1 jalka = 29,7 cm feet
jalus	skuutti, säätököysi sheet
jaluskisko	skuuttikisko; purjeveneen kanteen kiinnitetty metallikisko, jonka juoksijan välityksellä etupurjeen skuuttipistettä säädetään
jaluskulma	skuuttikulma, purjeen peränpuoleinen kulma
jaluslukko	skuuttilukko, hela johon skuutti lukitaan
jaluspiste	
jalustaa	skuutata, säätää purjetta skuuttiköydestä
jedimiekka	tehokas, mastoon sijoitettu valonheitin

jib	jibi, etupurje	jib
	Ulompi keulapurje. Small triangular sail (in the front of the mainsail).	
jib-boom	spar to which the lower part of a jib is tightened.	
jiippi	myötäkäännös	
	Puomi heilahtaa veneen yli laidalta toiselle, jolloin saa varoa päätänsä.	
jiki	pieni jolla/vene	
jockey-puomi	spinaakkeeripuomin tukipuomi	
jooli	kaksimastoinen purjevene, jossa mesaanimasto on peräsimen peräpuolella	
journal	surnaali, laivan-surnali, lokikirja	
joustin demppari	kiinnitysköyteen kiinnitettävä veneen nykimistä vaimentava kuminen tai metallinen joustin	
joutsenkaula	läpivientiputkessa tai -letkussa ennen läpivienttiä oleva mutka ylöspäin. Joutsenkaula estää veden vuotamasta veneen sisään. Moottorin pakoputkiston osa.	
jungmanni	jungman. Siksi sanotaan nuori ja harjaantumaton merimies.	
junk	flat bottomed Chinese sailing-vessel	
juokseva riki	running rigging, vrt. standing rigging	
	vaijereista ja köysistä koostuvat nostimet tms. purjeitten ja puomien käsittelyyn liittyvät köydet	

K

kaapeli	"Niin kutsutaan yhdellä nimellä kaikki touvit eli paksut köydet, jotka ovat kaapelin laatuun lyödyt; kuin myös ne kaapelin laatuun lyödyt köydet, jotka värpätessä kuljetetaan." (Stjerncreutz 1863, 148)	
	touvi, köysi / kabel < nr mmr kabrl Å½touvi, köysiÅ½ < kas ns (nykysaksa) Kabel (> vi kaabel) = engl cable < ransk cable, murt chable Å½nkkuriköysiÅ½< arab habl Å½purjeÅ½;	
	lisäksi vaikutusta klal (keskilatina) sanasta capulum Å½veneeseen kiinnityснуoraÅ½. (Suomen sanojen alkuperä...)	
kaapelikatti	kapelkatti	
Kaapelin laatu	"Niin kutsutaan jokainen touvi, joka on kaksi kertaa lyöty. Ensiksi otetaan kolme tuktia ja ne lyödään eli punotaan yhteen, ja kolme semmoista köyttä, jotka kutsutaan kardelleiksi, lyödään taas yhteen, ja sillä lailla valmistetaan kaapeli, eli kaapelin lailla lyöty touvi." (Stjerncreutz 1863, 148)	
kaapelinmitta	cable length	
	185,2 m, meripeninkulman kymmenesosa	
	Cable length n (1555): a maritime unit of length variously reckoned as 100 fathoms, 120 fathoms, or 608 feet (Encyc..)	
	Se on 120 syllan pituus.	
	Kaapelinmitta -nimitys johtunee yleisesti käytetyn merikaapelin kelamitasta, joka on ainakin joskus ollut n. 180 m.	
kaari	laivan, veneen kaari, maapallon kaarevuus	
kaariminuutti	1/60 astetta, kaari-sanalla korostetaan, ettei ole kysymys (aika)minuutista	
	meripeninkulma	
kahveli	haarukka	gaffel
	Mastosta yläviistoon lähtevä puutanko, joka rajoittaa kahvelipurjeen yläreunaa.	
kahvelikuunari		
kahvelipurje	trysail, fore and aft sail	
kai	kaiköysi	

kaija	laituri, kaj, kaji Niin kutsutaan haminan rannalle kivistä tai puusta tehty pitkä silta, jonka syrjään alukset uivat lastausta ja lossausta varten.
kaijata	kaja muuttaa raakapuu vaakasuorasta asenostaan pystyyn
kaiku	kaikuluotain laite jolla saa tietoa veden syvyydestä
kajuutta	tila, asuintila
kajuuttavahti	
kaljaasi	(kreik.), pienehkö kaksimastoinen purjealus, jonka kummassakin mastossa on tav. haarukkapurje.
kallistus	heel aluksen kallistus Maston pitkittäisuuntainen kallistaminen. Mastoa on ainakin 1900-luvulla jahdeissa kallistettu eteen, mutta pääasiassa taaksepäin tavoitteena veneen nopeuttaminen. Muodit ja se oikea tieto sopivasta kallistuksen määrästä ja suunnasta ovat vaihdelleet.
kallistusmittari	veneen kallistumaa osoittava mittari
kalliokiila	veneen kiinnitystä varten kallion halkeamaan lyötävä kiila
kalliopiiirroket	ks. alus
kapelli	puomipeite, isopurjeen suojus
kapiisi	cabin
kapteeni	kapu, vrt. kippari & päällikkö
kapyysi	laivakeittiö
karbiidihaka	palohaka
kardaaniripustus	tasapainotettu kiinnitysjärjestelmä, joka pysyy aina vaakasuorassa (kompassi, liesi)
kardinaaliviitoitus	Helmikuussa 1896 otettiin Suomen merialueilla ja Laatokalla käyttöön nk. kardinaalinen viitoitusjärjestelmä, joka oli samanlainen kaikilla Venäjän keisarikunnan merialueilla. Siinä korilla varustettu viitta osoitti missä ilmansuunnassa on kulkueste, matalikko tai kari. Esimerkiksi eteläviitta oli sivuutettava etelän puolelta jne. Vuosina 1981-1982 Suomi siirtyi kansainväliseen viitoitusjärjestelmään, jolloin jouduttiin uusimaan yli 11 000 viittaa.
kari	
karilla	kivillä, on the rocks, straight the rocks, aground Alus on karilla silloin, kun se on jäänyt pohjastaan kiinni. Pohjakosketus on eri asia.
kartio	merkkikuvio, jota käytetään purjealuksen kulkiessa koneella purjeet nostettuna
kartta	vrt. merikortti, itineraari Karttoja on piirretty siten, että aurinko, etelä on ylhäällä, mikähän sai aikaan ajatusmuutoksen, jossa kartan yläosassa nähdään pohjoinen.
kasteet	(esim. Hoburgin kaste), jonkun kuuluisan / historiallisen / muuten vaan merkittävän paikan tai leveys/pituusasteen ohituksenaikana tapahtuva toimitus ensikertaa ko. alueen ohittaville.
katamaran	katamaraani, kaksirunkovene
kauppalaivasto	
Kauriin kääntöpiiri	vrt Kravun kääntöpiiri
keel	köli, emäpuu, talka, köl (swe), kiel (ger)
keinu	veneen ollessa kallellaan halssilla otetaan jokin falli ja valjaat ja hypätään perästä keulaan taa toisinpäin, fallin varassa
keksi	tukinuittoon tarkoitettu venehaan tapainen, mutta teräväpiikkinen tukinuittoväline
kello	laivakello, jolla lyödään laseja puolen tunnin välein joka

	vahdin aikana
keppi	tikku, reimari tai viitta, erotuksena poijusta, jääpoijusta ja valojääpoijusta. Esim. pohjoiskeppi.
kepsi	gps
ketka	satelliittipaikannuslaite, global position system
	varsinkin venettä tai laivaa takaa katsottaessa näkyy pituus
	suunnassa rungon pitkittäiskaarevuus, ketka
ketsi	kaksimastoinen purjevene, jossa mesaanimasto on
	peräsinakselin keulan puolella
keulaharus	forestay (eng)
keulapiikki	etummaisien laipion keulan puoleinen tila
keulapollari	keulaköysien kiinnityspollari
kevlar	purjekangas-, köysimateriaali, käytetään myös
	veneeseen rungossa
Kihnu Jönne	kuulu kihnulainen merikapteeni, jonka laiva Rock City
	haaksirikkoutui 1909 Tanskan rannikolle.
kiinalainen broach	Perä nousee ylös, nokka painuu veteen, vene tekee
	tavallaan jiipin. Kallistua spinnun suuntaan, tai jopa
	kaatua spinaakkerilla purjehdittaessa spinaakkeripuomin
	puoleiselle kyljelle.
kiinalainen jiippi	isopurje on myötäkäännöksessä täyttynyt yläosastaan
	toiselta ja alaosastaan toiselta puolelta
kiinteä riki	standing rigging
	masto, saalingit, puomi sekä mastoa tukevat harukset ja
	vantit
kiki	puomin alasvedin
	Puomin alasvedin keksittiin vasta tällä vuosisadalla,
	taisi olla 70 lukua, ja siitä asti se on levinnyt useimpiin
	purjealuksiin, koska sen tuoma vauhdinlisä avotuulilla on
	ilmeinen.
kikka	kikkatalja, puomin alasvedin (easy kick, rod kick)
kikkatalja	puomin alasvetimeen liittyvä välitys
	puomin alasvedin, alasvetimeen liittyvä talja
kioski	Ainakin Elvströmin H-veneeseen etupunkan istumapaikka, kun
	ruokapöytä on avattuna.
kipata	kaatua
kippari	skeppare, skepther ks. päällikkö & kapteeni, laivuri,
	schkipper (rus), skipper (eng), schiffer (ger)
	Ranta-vesillä kulkevan vähemmän aluksen kuljettaja eli
	päällikkö, jota nimeä sen vuoksi ei saa sekoittaa
	ulkomaille kulkevan suuremman aluksen kapteenin nimellä.
	(Stjerncreutz 1863)
kippo	pieni alus
kirkkaus	
kiulu	
klamppi	purjeen huippuvahvike
klyyssi, klyssi	köysiohjain, sierain, klyyvari, klyvare, fliimar.
	Se on staagi seili, jota kuljetetaan keula-tanko-topin ja
	fliimar puomin nokan välistä.
knaappi	knaapi, kiinnike knape? Knappe?
	Kaksisakarainen köydenkiinnityspaikka tai -esine. Pollari,
	köysien kiinnityshela. (Keskiajalla ritarin asemies; uuden
	ajan alussa Ruotsissa alhaisempi vapaamies).
kofferdami	veneeseen tai aluksen runkoon rakennettu/laminoitu suljettu
	ilmatasku
koggi	syväuppoamainen raskas kauppalaiva, tuli Itämerelle
	käyttöön 1200-luvulla.
kohteliaisuuslippu	vrt. lippu
koija	punkka, pritsi, aluksen nukkumapaikka
koiravahti	klo 04-08
kokka	keula bow

kompassi	Sinan, etelän osoitin, simpanssi, compassere (lat) = mitata, aurinkokello vrt. aurinkokello, pohjankivi (est) Maan magneettikenttään ja kappaleiden magneettisuuteen perustuva navigoinnin ja suuntautumisen väline. Compasses may operate on magnetic or gyroscopic principles or by determining the direction of the Sun or a star. 1100-luvulla Kiinassa ja Euroopassa viimeistään kekattu. vrt. piiru Magneettikompassia alkoi esiintyä Välimerellä 1100-luvulla ja ne tulivat yleiseen käyttöön 1200-luvulla (Ehrensverd 1995, 71). Audio-kompassi, käytetään suunnan ylläpitämiseen, kompassille annetaan ajettavan kompassisuunnan lukema ja se ilmaisee kurssista poikkeamisen äänimerkillä Puhuva kompassi, käytetään suuntimiseen
kompassisuunta	TS-er-eks=KS esim. 135 astetta -5 astetta= 130 astetta.
konstaapeli	laivan talousaliupseeri, kaluston ja muonavaraston hoitaja, jolle saatettiin uskoa myös aliperämiehen velvollisuuksia. (Kaukiainen 1998, 44) ruokavaraston hoitaja
konsti	1. perämies?
koordinaatisto	Suomessa on käytössä KKJ
kora	ks.blois
kori	reimarin kori
korppu	bisketti
kortti	ks. merikortti
koussi	hela, joka estää köysilenkin kulumista
Kravun kääntöpiiri	Pohjoisen pallonpuoliskon kesällä auringon deklinaatio kasvaa Kravun kääntöpiirille asti, joka sijaitsee latitudilla: 23o 26,4' P. Vrt eteläisellä puoliskolla on vastaavasti Kauriin kääntöpiiri 23o 26,4' E
kr	kr-merkintä perustuu sanoihin kr = rannikkosäännöt (ruotsin kielellä) ja or sanoihin avomerisäännöt (= 'offshore' säännöt), mitkä tarkoittavat veneen aikoinaan olleita käyttöluokkia eli minkä sääntöjen mukaan ne on tehty ja varustettu; nykyisin näkee vielä purjeita, joissa on nuo kaksi kirjainta, OR tai KR; vrt: katsastusluokat
kronometri	tarkkuuskello. laivoja varten tehty tarkkuuskello Ensimmäisen kronometrin sai aikaiseksi englantilainen kelloseppä John Harrison v. 1775.?? Ensimmäisenä esitti kronometri-nimen Jeremy Thacker vuonna 1714. Ensimmäisen kronometrin prototyypin esitteli John Harrison vuonna 1730.?? vrt. aika, kello, lasi, tiimalasi ja vesikello
kryssata	kryssiä, luovia, purjehtia tiukasti vastaiseen halssia vaihtaen
kryssi	luovi, purjehtia vastatuuleen, purjehtia sivuvastaiseen
kuitti	pieni vene, ruuhi, (tammi)tukki (Lisävihko, 1886)
kukonjalka	peräharuksen säätöjärjestelmä
kuivakylki	vapaalaita, veneen rungon vedenpäällinen osa
kulleninukko	kävi tervehtimässä ensikertalaisia, kun oli päästy läpi Juutinraumasta
kummeli	kumpeli Säyvässä (m) kiinteä maalla oleva merimerkki, mainitaan keskiaikaisissa lähteissä, joten niitä lienee rakennettu jo esihistoriallisella ajalla. Perinteisesti esim. kivikummeli ts. kasa kiviä luodonnokassa, erottumisen helpottumiseksi voitu myös maalata valkoiseksi. Nykyisin 1990 luvulta alkaen myös tylsiä A, B, C jne aakkosin merkattuja isoja

rumia peltitauluja. Myös tankokummeleita, joissa voi olla myös tutkaheijastin ja valo.

kunnari ks. cunningham

kuolleet kulmat kisassa suunnat joilla nopeus kohti maalia(kääntöpoiujua) on hitaampi kuin nopeus suunnalla jolla ei mennä kohti maalia(kääntöpoiujua)

kurssi ohjattava suunta, kulkusuunta

course

Taannoin loksodromi, vinoviiva, kurssiviiva jota pitkin saattoi purjehtia tai seurata tiettyä tuulensuuntaa. Loksodromi, jolloin aluksen suuntana pidettiin samaa magneettista suuntaa/tosisuuntaa, vrt isoympyräpurjehdus.

kutteri cutter

yksimastoinen purjevene, jossa on kaksi peräkkäistä keulaharusta ja - purjetta

kuunari kaksi- tai kolmimastoinen purjealus, jossa keulamasto on isomastoa lyhyempi

kuutti yhdestä puusta (haavasta, petäjästä tai kuusesta) koverrettu ruuhi, jonka molemmille sivuille kiinnitetään varalaita. Kuutilla liikuttiin melomalla tai sitä käytettiin tav. kalastuksessa.

kuutto skuutto, skuto, skuttu, pienehkö purjalus

Kuuttopuosmanni s. pienehkön purjealuksen kuljettaja.

kvadrantti ruorikoneiston osa

kääntää, käännös, vrt. venda, jiippi, lehmänkäännös, ämmänkäännös, härkäventa, proutsi, kiinalainen proutsi, vahinkojiippi, kiinalainen jiippi

Vahinkojiippi, tahaton myötäkäännös

Lehmänkäännös lehmänventa, härkäventa, akankäännös.

Purjealuksen kääntäminen toiselle halssille myötätuulen kautta.

Ämmänkäännös, akankäännös

Jiippi vendan kautta. Eli kun lenssillä halutaan jiipata, ja ei tehdä suoraan jiippiä (vaihdeta halssia), vaan nostetaankin ylös tuuleen ja tehdään venda, josta taas lasketaan lenssiin, mutta nyt ollaan toisella halssilla, mikä oli tavoitekin. Ämmänkäännös usein tehdään turvallisuus- tai mukavuussyistä, jos varsinaisen jiipin tekeminen on hankalaa, vaikeaa tai vaarallista (säähän, alukseen tai miehistöön liittyvien) olosuhteiden takia.

Monilla perinteisillä veneillä ja laivoilla ei voinut tehdä kuin näitä "ämmänkäännöksiä".

broutsi (fi), broutsata (fi), broachata (fi), proutsi(fi), broach (en)

Vene karkaa käsistä kääntyen tuuleen. Yleensä kun tuulta on ja alus kallistuu liikaa, eikä peräsin enää ota riittävästi veteen, jolloin vene pääsee kääntymään jyrkästi tuuleen. Spinnupurjehduksen haasteita ja yksi suolistia.

Broutsi spinnulla on liki ainoita tilanteita jossa köliveneen maston voi saada veteen eli veneen 90 astetta kallelleen, josta vene toki yleensä nousee jälleen ylös, etenkin jos se on niin suunniteltu, eikä esim. istuinkaukalo ole ei itsetyhjentyvää mallia, kuten monissa perinteisissä veneissä.

Kiinalainen broach

Perä nousee ylös, nokka painuu veteen, vene tekee tavallaan jiipin.

Kallistua spinnun suuntaan, tai jopa kaatua spinaakkerilla purjehdittaessa spinaakkeripuomin puoleiselle kyljelle.

Venda, vastäkäännös, To stay, to Tack (eng), stagvända (swe)

Monilla perinteisillä veneillä ja laivoilla ei voinut tehdä vendaa,

koska aluksen nousukulma ei kaikissa oloissa ollut siihen riittävä. Tällöin käänös täytyy tehdä jiipin kautta.

Kiinalainen jiippi

isopurje on myötäkäänöksessä täyttynyt yläosastaan toiselta ja alaosastaan toiselta puolelta

köli	emäpuu, talka, keel (eng), köl (swe), kiel (ger), kǎl (cs) Vedenalainen aluksen pitkittäisuuntainen evä. Suhteellisen tuore tulokas aluksiin, ehkä vasta 1600-luvulla Itä- tai Läänemerellä (mikä sen nimi silloin lienikään), joko eestiläisten tai viikinkien käyttöön ottama pitkittäisuuntainen evä tai siipi aluksen veden alla, joka mahdollistaa vastatuuleen purjehdusta. Itämerenlaivassa ei ollut T-köliä, vaan se oli matalakulkuinen. eväköli, nostoköli, kääntököli.
kölivesi	veteen piirtyvä kölivesi
köysi	provas (cs)
L	länsi, W, west. vest, lää/s -ne (est), Z (zǎpad (cs)) Myös Suomen maatunnus purjealuksissa 1990-luvulle asti. Sittenmin FIN
laahusloki	veneen perässä vedettävä mekaaninen matkaa ja nopeutta mittaava laite
laipio	veneen väliseinä (joissakin itäisissä murteissa tarkoittaa sisäkattoa)
laiva	skep, skepp (swe), ship (eng), laev (est), naus (kreik.) navis (lat.), korabl (rus), schiff (ger), skib, schip Riittävän, kovin suuri alus. Alus jolla voi ylittää meren, avomerikelpoinen alus. Ainakin yli 20 metriset tai 15 tonniset ja sitä isommat alukset alkavat olla laivoja. - Niin kutsutaan ainoastaan kolmimastoiset alukset. (Stjerncreutz 1863, 321) - Any large floating vessel capable of crossing open waters, as opposed to a boat, which is generally a smaller craft. The term formerly was applied to sailing vessels having three or more masts; in modern times it usually denotes a vessel of more than 500 tons of displacement. (Encyclopaedia Britannica)
laivakoira	
laivakorppu	
laivapoika	käpenpoi, kajuuttavahti, cabin boy
laivapäivä	antiikin kreikkalaisten käyttämä laivan päivän aikana kulkeman matkan kertoma yksikkö. Kreikkalaisten merenkulijoiden laivan vuorokautinen matka 1000 stadionia eli 185 km (Meri 1983, 47). Sittenmin 110-165 nm.
laivuri	laivuri oli vielä pari vuotta sitten kansipäällystön eräs oppiarvo. Nykyisin entiset laivurit ovat aliperämiehiä ja kuljettajankirja 1:n omistajat kotimaanlaivureita. Itämerenlaivuri. Myös harrastepohjaisia huviveneen kuljettajan taitoja/tutkintoja: rannikko- saaristo- ja avomerilaivuri.
lankongi	käyntisilta veneestä maihin
lanne	ryntään vastakohta peräpuolella
lanneköysi	rynnäsköyden peilikuva
lasi	aikamerkki, löydä lasia, esim. vahdin vaihdon merkiksi. vrt lokilasi. Merkki joka annetaan laivakellolla aina 1/2 tunnin kuluttua, myös nelituntisen vahdin 1/8. Lasit ilmoittaa lasivahti tai perää pitävä merimies. Nimitys johtuu niiltä ajoilta, jolloin aika mitattiin puolen tunnin hiekkalaseilla.

laskea	fallata. Liikkeessä olevan aluksen suunnan muuttaminen myötäisempään suuntaan.
laskuherkkä	veneen taipumus kääntyä tuulesta poispäin
laskuvarjoraketti	hätämerkinantoväline
lasti	rahti vrt. gastit & paarlasti
lateraali	Punaiset (väylän nimelliskulkusuuntaan (merkitty karttaan nuolella, yleensä S to N, W to E) nähden vasemmanpuoleiset) ja vihreät (oikeanpuoleiset) merimerkit, jotka ilmestyivät Suomen vesille 1981-1982. ks. kardinaaliviitoitus Sisävesillä punainen ollut käytössä aiemminkin: Vesistöä ylöspäin tultaessa (myös lahdissa ja mutkissa, jos reitti on yhtenäinen!) jää kirjava oikealle, punainen vasemmalle, alastultaessa päinvastoin (Walli 1953, 470).
latistus	-reivi, köysi. Lattari Köysi jolla voidaan säätää isopurjeen takaosaa latistamalla purjeen pussia. Muoti on vaihtumassa ja lattari osin syrjäytymässä
latitudo (lat.)	latitudi, leveys, leveyspiiri, paralleeli, latitude Eritoten maantieteellinen leveysaste; tähden kulmaetäisyys ekliptiikasta. 0-latitudi on päiväntasaajalla, navoilla on latitudi 90 astetta pohjoista tai eteläistä leveyttä, mitta on leveysaste. Tähdillä taivaanpallolla on vastaava leveysaste maan ekvaattoritasosta lukien etelään ja pohjoiseen. vrt longitudi, pituuspiiri, meridiaani, pallo, aste
latta	batten purjekangasta jäykistävä esim. lujitemuovinen lista
lattari	ks. latistus
lattatasku	purjeessa oleva pussi, johon latta laitetaan
lazy jack	purjeen laskua purjetta ylhäältä haarukoiden avittavat narut, purjeen laskemista helpottavat isopurjeen ohjainköydet.
lay-line	leilaini
lee	suojan puoli, alahanka, alihanka, alalaita, leeward
leedarit	(köysi)tikkaat, leadari(t)
lehmänkäänös	lehmänventa, härkäventa, akankäänös. Purjealuksen kääntäminen toiselle halssille myötätuulen kautta. Olisi kiinnostava tietää mikä on etymologia tässä lehmän ja härän suhteen? > käännös
legi	osuus, matkaosuus leg
leikari	pylpyrän tai kiinnityshaan vapaasti kääntyvä osa
leikata	purjetta myötätuulta siten, ettei aja täysin myötätuulta ja vähän siitä poiketen. Tämä lisää nopeutta ja estää vahinkojiipin synnyn. Toisaalta voi joutua jiippaamaan. Päästä (köysi) irti
lekottaa	purjehtia myötätuulta, tyhjentää vene vedestä
lenssata	myötis, myötäinen, myötätuuli
lenssi	tyhjennyspumppu
lenssipumppu	laitasuoja fendare
lepuuttaja	ks. fendari
levanki	isopurjeen jaluskisko Hinaajan peräkannella oleva putki, jota pitkin hinauskaapeli pääsee liukumaan sivusuunnassa, ottamatta pollareihin tms. kiinni.
levankiharja	kansiharja
levankikisko	isopurjeen jaluskisko
levankivaunu	levankikiskolla liikkuva jaluksen kiinnityshela
leveys	leveyspiiri. Pytheas mittasi varsin näppärästi. Leveyspiirin saa selville päivän pituudesta tai gnoomonista. Lasketaan auringon puolipäiväkorkeudesta. vrt latitudi & longitudi
leveyspiiri	

liekinvarmistin kaasulieden osa, joka sulkee kaasun tulon, jos
 liekki sammuu
 liesma purjeen reuna
 lifeline turvavaijeri, kannella liikkumista turvaava turvavaljaan
 kiinnitysvaijeri. kts elämänlanka
 liekki purjeen reuna tai sivu
 liesma, liekki, etu-, masto- taka-, ala-, puomiliikki
 Lentävä puomiliikki
 liina (ankkuri-) lina
 Ohut käyden korvike, nykyään myös nauhamaisen, lähinnä
 veneiden ankkuroimiseen käytetyn punoksen nimi. Lippu-,
 luoti-, heitto-, loki- ja pyyheliina, ruotsinkielessä
 myös ankarolina.
 liivari
 lippu aluksen kansallisuuden ja usein Suomessa myös pursiseuran
 ilmaiseva kankainen tunnus. Vrt signaaliliput,
 kohteliaisuuslippu, viestiliput, juhlaaliputus,
 erikoisliput, pienoisliput, viirit, standaarit
 list kallistua
 liti Lightning
 litsata kiinnittää purje hakasilla staagiin
 litsaushaka pistoolihaka, keulapurjeen etureunassa olevat haat, joilla
 purje kiinnitetään keulaharukseen
 log loki
 speed log
 loisto fyr, light, tuli (est)
 valo, myös kalastusloistot (Poroluodonkari Kokkola, lienee
 rakennettu 1700-luvulla).
 loki nopeus ja matkamittari, log
 laite, jolla aluksen vauhti vedessä mitataan. Matkamittari,
 usein myös yhdistetty nopeus- ja matkamittari
 (Loki, yksi Eddan jumalista, islantilaisissa
 jumalaistaruissa pahan edustaja. (Eddan jumalrunot.
 Porvoo: Wsoy, 1982))
 lokikirja log, journal (eng), logg, loggbok
 päiväkirja, johon merkitään kaikki mitä aluksella tapahtuu
 sen ollessa matkalla, laivapäiväkirja
 lokilasi tavallinen hiekkakello. Tavallinen aika- l. hiekkalasi.
 Hyvin yleisesti käytetään 28 sekunnissa tyhjäksi juoksevaa
 lasia, muutamat käyttävät 30 sekunnin lasia.
 lokki väkipyörä, block (vrt. bloki ja pylpyrä)
 loksodromi kreik. loksos=vino, dromos=juoksu, käyrä, joka maapallon
 (yleensä pallon tai sferoidin) pinnalla leikkaa meridiaaneja
 vinosti niin, että se näiden kanssa muodostaa samansuuruisia
 kulmia.
 Vrt loksodromipurjehdus: koko purjehduksen ajan pidetään
 sama magneettinen suunta/tosisuunta. Vrt, isoympyräpurjehdus:
 lyhin matka kahden paikan välillä, matkan aikana on
 jatkuvasti muutettava aluksen tosisuuntaa.
 longitudo (lat.) longitudi long., pituuspiiri, meridiaani, longitude
 maantieteellinen pituus, pituusaste
 Eratosthenelta (282-202 eaa.) on peräisin maapallon
 ruutuverkko sekä pituus- ja leveyspiirit (Henrikson 1997,
 256). vrt. pallo, meridiaani
 lossata purkaa lastia lossa
 lossaus lastin purkaminen
 lossi lautta veden yli, jotka tvh ja siltoihin kietoutunut
 pömpöösikauneuden estetiikka on 70-0-luvuilla
 saattamassa Suomessa satamaansa. esim. Puumala, ...
 punainen ämpäri laiturilla, Lounais-Suomen saaristossa:
 punainen ämpäri

luffata	laiturilla = punaisten lyhtyjen alue, tavaraa tarjolla nostaa muuttaa veneen kulkusuuntaa tuuleen päin, kilpapurjehduksessa myös pakottaa tuulen yläpuolella oleva vene nousemaan.
luode	1) pakovesi, laskeva vuorovesi, vrt. vuoksi loe alunperin tarkoittanut nousuvettä, luode (est), flod (skandinavia), flod (eng), flut (ger), flot (fra) 2) ilmansuunta NW
luokkatunnus	purjeveneen isopurjeessa oleva purjeveneen luokkaa osoittava tunnus
luonnonrauha hiljainen alue	Alue jossa ei kuulu ihmisen (mekaanisesti?) aiheuttamaa ääntä. Toinen taso: Suhteellisen vähämeluiset rakentamattomat alueet. Missä määrin esim. sisävesillä on tällaista enää? Ks. SLL Hiljaisuuden suojele
luotaus	syvyyden ja pohjan laadun selvittäminen
luoti	lead syvyyden mittausväline
luotsaus	Luotsitoiminnasta on tietoja keskiajalta lähtien.
luotsi	pilot loots (est)
luotsitupa	luotsivartiotupa
luovia	purjehtia vastatuuleen = kryssiä
luovikulma	nousukulma, tiukasti vastaiseen purjehdittaessa kulkusuunnan ja tuulen suunnan välinen kulma
luovikulmamittari	edullisinta luovikulmaa osoittava tuulensuuntamittari
lustooluuppi(m)	joutavanpäiväinen herrasväen huvivene
luu	tuulen puoli windward
luuvartti	ylähanka, veneen tuulenpuoli
läpilatta	purjeen latta, joka ulottuu takaliikistä etuliikkiin
läpivientiventtiili	rungon läpi menevä putken tms. sulkuventtiili
lästi	tavaran tilavuuden ja painon mitta. 574 lästiä eli n. 1700 dw-tonnia. 309 n. 930, 323 n. 970.
lästimaksut	Ulkomaanliikenteessä käytetyistä kauppa-aluksista perittävä maksu, varat käytetään merimiesten huoltoon ja meripelastukseen. Laki 189/Å\$363
lätäkkö	pieni vesialue eräille se on Vanhankaupunginselkä, toisille Näsijärvi, kolmansille Saimaa, neljäsille Suomenlahti, viidensille Itämeri...

M

maakrapu	
maalspiikki	malspiikki, pujotin, kartiomainen teräväkärkinen metallinen tai puinen köysityökalu. Köysitöissä käytetty työkalu, jolla on kätevä pujottaa köyden säikeitä lomittain tai muulla halutulla tavalla. pujospiikko. käytetään lähinnä köysiä pujottaessa
maatuuli	nattnordan, yöllä maalta merelle puhaltava tuuli
Madeira	saari Atlantin itälaidalla, jossa tuotetaan mm. madeira viiniä.
magic box	505-luokassa, maston juuressa oleva taljasysteemi jolla ajon aikana voi maston juurta liikuttaa
maili	meripenikulma (mpk), nautical mail (nm) 1852 m = (40 000 m : (360 astetta * 60'))
maininki	vrt. aalto, laine
mainsail	iso, isopurje mainsail

majakka	loisto, havsfyr, beacon, light, lighthouse, tuletorn (est), majakas (est), pharos (kreik.), phare (fra), faro (it, esp), phaos (lat?) = light Esim. Viron vanhin majakka, Kõpu tuletorn Hiiumaalla vuodelta 1531. Suomen ensimmäinen Utö 1753, Rönnskär 1800 -vanhin säilynyt, Porkkalan edustalla. Majakat loistivat vain avoveden aikaan. 1950-luvulla ensimmäiset merenpohjaan perustetut pohjamajakat. Faroksen majakka, korkeus 105-180 m, valonkantama n. 24 nm.
maneetti	vesieläväinen läpikuultava vesieläin jonka kosketuksen tuntee kirvelynä. Ei eläne Itämeressä. Maneetin jopa 30 m mittaiset siimat aiheuttavat vakavaa kirvelyä. Nimeltä tunnetuimmat ovat rakkomaneetti eli 'Portugalilainen sotalaivuri' ja purjemaneeetti
maneettisuus	magneettisuus
mantooki	kaide, reelinki, kaidejärjestelmä Isommissa köliveneissä veneen ympäri kulkevista vaijeriaidoista käytetty nimitys.
mantookipylväs	kaidepylväs
manoveri	manöveri, toimenpide Veneessä tehtävä suurempi toimenpide tai säätö, esim. vandaan, jiippiin, spinnujiippiin, purjeiden vaihtoihin ja reivaukseen liittyvät manoverit. (Liekkö sanalla jotain tekoa kantansa man over, mies yli - kanssa? Manoveereissä nimittäin helposti sattuu ja tapahtuu sen verran, että joku siinä voi tulla tippuneeksi tai pahassa tapauksessa vaikka puomin pyyhkäisemäksi laidan yli.) Tulleenee kuitenkin kenties ennemminkin ranskankielisestä sanasta Å'manoevre
mare (lat.)	meri
Mare Balticum	Itämeri Å-stersjö Baltic Sea (eng) Läänemeri (est) Baltiskaja More (rus), Ostsee (ger) Itämeren nimi vuodelta 43 on Codanus (Ehrensverd 1995, 18)
mare nostrum	meidän meremme, muinaisten kreikkalaisten, roomalaisten ja fasistien Välimerestä käyttämä nimitys. Nimitystä on käytetty myös Itämerestä.
Merten vinttikoiria	kuutosvene
mast/o	masto mast
master	päällikkö master
mastokenkä	kannella tai läpi kannen menevässä mastossa runkopalkissa oleva hela, johon maston jalka kiinnitetään
mastokisko	mastossa oleva kisko, jossa spinaakkeripuomi helaa voidaan liikuttaa
mastoliesma	mastoliikki, isopurjeen etureuna
mastonhuipputakila	takila, jossa keulaharus kiinnittyy maston huippuun
mastonjalka	maston alapään hela
mastonkaatojärjestelmä	järjestelmä jolla maston voi tarvittaessa helposti kaataa ja uudelleen nostaa esim. matalan sillan tai sähköjohtojen vuoksi. Esim. saranointi mastonjuuressa tms.
mastonkaulus	kannessa olevan mastoreiän kaulus
mastoura	maston takareunassa oleva ura, johon isopurjeen ratsastajat tai liikkiköysi voidaan pujottaa
matalapaine	kun matalapaine lähestyy niin ensimmäisenä tulevat jalaspilvet, sitten harsopilvet, ja jos Kuu sattuu silloin paistamaan, niin se näkyy pilvien läpi maidonvalkeana ja sen ympärillä näkyy tiettyyn säätyyppiin liittyvä rengas.
matka (mitta)	vrt. etäisyys, maili, mpk, syli, laivapäivä Kreikan kyynärä 0,4440 m = 6 kämmentä nimeltä pulaiste

matruusi	(0,0740 m) eli 20 sormea nimeltä daktylos (0,0185 m) merimies, laivamies, merisotilas, madrus, meremees (est) puolimatruusi, jungmanni, lätmatruusi
mayday	kv. hätäkutsu, suositus ääntää ranskalaisittain mÅ@dee. Mayday tulee ranskan kielen ilmauksesta (mÅ½aider = auta minua) ja on vakiintunut kansainväliseksi hätäkutsuksi. Radioliikenteen kansainvälinen kieli on ranska, siitä tulee ääntämisasu (ja myös selitys sille ettei sanalla ole kuin humoristista yhteensattumaa englanninkielen May Day, vapunpäivä sanan kanssa. (Ks. myös http://www.planet.net.au/innovations/may96/mayday.html).
meduusa	vesieläväinen
meltemi	läpikuultava vesieläin
Melusina	tuuli Välimerellä ajoittain puhaltava kovahko tuuli
Mercator	ransk. tarun mukaan merenneito, puoleksi nainen, puoleksi kala
Mercator	Mercatorin projektio, kartta joka on laadittu siten, että maapallon pinnalla olevat leveysasteet eivät supistu kuten pallokartalla, eivätkä pituusasteet jää yhtä etäälle toisistaan, vaan niiden etäisyys muuttuu navoille siirryttäessä tietyn matemaattisen yhtälön mukaan.
meren lahja	vanha tapa että rantaan ajautuva tavara tai hylätty alus on meren lahja ja kuuluu löytäjälleen
meri	sjö (swe), sea (eng), mer (fra), mare (lat), more (rus & sla)
meridiaani	lat. meridianus=puolipäivää koskeva; puolipäiväpiiri, maanpinnalla napojen kautta kulkeva isoympyrä, pituuspiiri vrt. longitudi, aste, pallo
meridiaanikorkeus	tähten kokeus sen kulkiessa meridiaanin poikki
Meridiaaniminuutti	l. kesku- l. matkaminuutti, minuutti (Å½), mp. tai mpk. 1 mp. = 10 000 000 : (90x60)=1 851.85 m. Yhden kaariminuutin pituus päiväntasaajalla.
meridies (lat.)	keskipäivä; etelä ante meridiem, a.m. ennen puoltapäivää, post meridiem, p.m. jälkeen puolenpäivän
merien vapaus	Periaate, että avoin meri on vapaa, ettei mikään valtio voi sitä vallata sekä että jokainen alus saa siellä vapaasti kulkea tai harjoittaa kalastusta. Avoimen meren ulkopuolelle lankeavat aluevedet ja umpimeret.
merihaukka	lokkien yleisnimi
merihorisontin	etäisyys $s = 2,075/2,08 * (\text{neliöjuuri } h + \text{neliöjuuri } H)$ s = etäisyys mpk:ssa, h = havainnoijan korkeus, H = havaitun korkeus
merikapteeni	vrt. kapteeni
merikelpoinen	purjehduskuntoinen, seaworthy, sjövärdig (swe), seetÅ½chtig (ger)
merikortti	merikartta periplus = ympäripurjehdus, keskiajalla portolaanit = satamakirjat (Ehrensward 1995, 64) Merikartta eli merikortti on meritiekartta, jolla edullisissa olosuhteissa voi selvitä iman muita merenkulkuvälineitä (Walli 1953, 453). Suulliset ohjeet. Antiikin kreikan käsinkirjoitetut ohjeet. Arabien kartat oli orientoitu yleensä etelään, kohti aurinkoa. Varhiaskeskiajan T-kartta jossa pohjoinen vasemmalla, etelä oikealla, itä ylhäällä, länsi alhaalla. T = Välimeri.

Suomen painetut kortit olivat pitkään mustavalkoisia,

	1980-luvulla tuli kolmas väri (keltainen ja vihreä), 1990-luvun lopulla monivärisiä (kelt., vihr., sin., pun.) ja mukaan kuvaan astuvat myös elektroniset kartat. ks. navigoida, itineraarit, purjehdusohjeet
merimerkki	merimerkit ennen valomajakoiden ja loistotekniikan aikaa, mm. kummelit ja tunnusmajakat (keskiajalta 1800-luvun toiselle puoliskolle). Varhaisten loistojen ja miehitettyjen majakoiden aika (1800-luvun puolestavälistä 1900-luvun puoleenväliin). Automatisoitujen merimerkkien ja pohjamajakoiden aika (1900-luvun puolestavälistä eteenpäin).
merimies	sjöman, seaman, meremees (et), namornik (cs)
merimiestäito	seamanship, styrmanskap vrt. navigointi
meripeninkulma	(mpk), merimaili, nautical mile (nm) = 1 852 m. 1 mpk (meripeninkulma) = 1 meridiaanin kaariminuutti. 0,1 mpk = kaapeli. Pohjana liekö kenties antiikin Kreikan stadion 185 m, sittenmin maapallon fyysiset mitat. vrt. matka, aste "Nautical mile n (1834): any of various units of distance used for sea and air navigation based on the length of a minute of arc of a great circle of the earth and differing because the earth is not a perfect sphere: as a: a British unit equal to 6080 feet (1853.2 meters) b: an international unit equal to 6076.115 feet (1852 meters) used officially in the U.S. since July 1, 1959" (Encyclopaedia Britannica)
merisairas	seasick, neausea (lat)
Meriteiden säännöt	yhteentörmäämisen ehkäisemiseksi merellä laaditut kansainväliset säännöt, saatettu voimaan Suomessa asetuksella
merituuli	päivällä mereltä maalle puhaltava tuuli puhaltaa silloin, kun maa on lämpimämpi, kuin meri
merkitsevä aallonkorkeus	vastaa likipitään silmin havaittavaa aallokon korkeutta tai aaltojen korkeimman kolmanneksen keskiarvoa. Merkitsevä aallonkorkeus, tai tarkemmin sanottuna karakteristinen aallonkorkeus, saadaan mittauksista kertomalla aallokon energiaspektrin varianssin neliöjuuri neljällä. Korkein yksittäinen aalto on noin kaksikertainen merkitsevään aallonkorkeuteen nähden. Erään aallonmittauspoijun sijainti Itämerellä: 59° 15' N, 21° 00' E
mesaani	takamasto mizzen, mizen (-mast) tai purje, esim. mesaanimasto, mesaanipurje
mesaaniharuspurje	iso- ja mesaanimaston väliin nostettu haruspurje
messi	kokous- ja ruokailuhuone mess
messikalle	messipoika, messityttö
minuutti '	kauppa-aluksissa toimiva palveluspoika ja kokin apulainen asteen 60. osa = 1 nm, mpk
mistral	vain leveysaste on meripeninkulma
mittaustodistus	yksi toinen välimeren tuulista kilpailuluokkaan hyväksytyn purjeveneeseen mittaustodistus
mizen	mizzen mesaani mizzen, mizen Mast nearest the stern on a ship with three masts.
mob	man over board, mies/ihminen yli laidan
modus	substanssin muuttuva olotila erotuksena pysyvästä (eli liikkuva kuin venho). Kuulema myös kilpailuissa menestyksekkäs vene.
moinaa	moinata, tuuli tyyntyy
monitorointi	valvonta, seuranta
mpk	meripeninkulma, merimaili, sjömil, nautical mile 1 meridiaanin kaariminuutti = 1 meripeninkulma (ei

mv	merimaili, jollei halua ilmaista slangina) moottorialus? motor vessile? merivartiosto?
mylar	purjekangasmateriaali
myrskyfokka	pieni keulapurje myrkyssä purjehtimistä varten
myrskyisopurje	pienikokoinen, usein erikoismuotoon leikattu vahvasta purjekankaasta tehty purje
myötäkäännös	jiippi
märkäpinta	veneene rungon vedenalainen pinta-ala. Märkäpinta-ala vaikuttaa kitkaan ja kulkuvastukseen, jonka alus muodostaa edetessään ja sen myötä nopeuteen.
märssykori	tähystyspaikka maston huipussa
möljä	laituri
mönsträtä	mynsträys, pestata, ulosmönsträtä
mörköaalto	normaalia isompi aalto, joka iskee yövahdissa väsyneeseen pinnamieheen
N	pohjoinen, North
naakeli	
naakelipenkki	
nadir (arab.)	nadiiri, tähtit. alikohta, zenitiin vastakohta, taivaanrannan kohta, joka on jalkaimme alla toisella puolella maapalloa.
naftapasaati	moottori
nallepuku	purjehdusasun alle laitettava lämmin fleece/snug -asu
napanuora	liina jolla turvavaljaat kiinnitetään elämänlankaan
nausea (lat)	merikipu
Nautical almanac	kuun, auringon, tähtien ja planeettojen liikkeiden tarkat tiedot, suuri apu perinteisessä navigoinnissa
nautiikka	merenkulku, -taito, -oppi
nautik	meri-ammattiin kuuluva
nautilus	helmivenhe, simpukka
nautofoni	eri taajuuksisia ääniä lähettäviä äänimajakoita, joiden avulla saattoi paikantaa itsensä huonossa näkyvyydessä Suomessa yleisesti 1980-1985 ja Ahvenanmaan Märhällänilla 1993 asti.
nauttinen	merenkulkuun kuuluva (nauticus
lat.) nauttinen	hämärä auringon lasku 6-12° horisontin alapuolelle. Mahdollistaa taivaankappaleiden erottamisen.
navaalinen	merenkulkua koskeva
navigaattori	navigatör, navigatööri. Aluksen suunnistuksesta vastaava henkilö, elektroninen suunnistamisväline. Navigatsuuni opin taitava mies.
navigoida	navigare, navigeerata, navigointi, navigation, styrmanskap, navigering, navigatio (lat.) purjehtia, purjehdustaito, merenkulkutaito, merenkulkutiede. Kulkea kohden tavoiteltua ymmärtäen sijainnistaan ja sijastaan tarvittavan. Huolehtia aluksen kulusta ja liikkeistä vesillä ollessa. Se tiede, joka opettaa suurimmalla tarkkuudella ja lyhimmällä ajalla kuljettamaan alusta aavain merien ylitse yhdestä haminasta toiseen. Ensimmäisen navigatsuuni eli merenkulku oppikirjat: Portugiifari Pedro A. Nunez (1537). Tratado em defensam da carta de marear. Lissabon. Pedro de Medina (1545). Arte de Navegar. Valladolid. (Ehrensverd 1995, 64) Merenkulkutaito perustui suulliseen perimätietoon, paikallista kokemusta, henkistä varantoa.

navigoiija	aluksen suunnistuksesta vastaava henkilö
neerhaalari	puomin alavetäjä
negatiivinen blokitus	= köydestä vedettäessä 30 cm liikkuu vedon kohde esim. fokka 1 m ylöspäin (jos negatiivinen falli)
Neptunus	room. meren ja merenkulun jumala
nereidi	kreik. nereis, kreik. tarustossa merenneitonen
Nereus	kreik. tarustossa merenhaltija, "meren ukko", Doriin puoliso, nereidien isä
nm	nautical mile, vrt: meripeninkulma
nollameridiaani	nollapituuspiiri Klaudios Ptolemaios (n. 90-160/170) asetti nollameridiaanin Kanariansaariin kuuluvan saaren länsipuolelle. (Ehrensverd 1995, 20). Sijainti vaihteli Kanarian saarilta Azoreille, Lontooseen, Pariisiin ja muualle, kunnes 1884 vakiinnutettiin Greenwichiin.
noppa	varsinkin ranskasta saatava, todella surkeaa punaviiniä sisältävä, ruskea kuution mallinen 5 litran viinipötikkä.
nostaa	nostella, nostaa tuuleen, ks. luffata
nousuherkkä	veneen taipumus kääntyä tuuleen päin
näkki	vedenhaltija, vetehinen, vedenneito? veneen pohjaan tarttuva pieneliöstö
O	ost, ida, itä I, east E
ohjain	ohjuri. Purjeen nostossa käytetty nostoa avittava ohjain.
ohjausvauhti	ohjailuvauhti, nopeus, jolla vene alkaa totella peräsintä
Okeanos	(Oceanus), ocean, valtameri, världshav (swe), Ozean (ger)
oktantti	kulmanmittauslaite; oktantilla asteikon kaari on kahdeksasosa 360 asteesta. Vrt. sekstantti.
ongari	
osatakila	etuvantti ei tule maston huippuun asti, vrt. täystakiloitu. Takila, jossa keulaharus kiinnittyy maston huippua alemmaksi (esim. 7/8-riki).
P	pohjoinen, north, pŹphi (est)
paapuuri	vasen, babord, port Aluksen vasen puoli peräpäästä keulaa kohde katsoessa. Port voisi viitata siihen että hyvä kaijan puoli kun peräsin ei ole tällä vaan styyran puolella.
paapurin halssi	tuuli tulee purjeeseen vasemmalta puolelta
paarlasti	painolasti ballast paarlastia käytettiin ja käytetään pitämään alus tasapainossa ja pystyssä
paatti	paat (est), ks. alus
pakata	pakkaa, tuuli puhalttaa purjeen "väärälle" puolelle
pakka	keulakansi
pakkaa	etuliesma pakkaa, kun suhteellinen tuuli käy väärältä puolelta purjetta
pakkituuli	tuulenpuolella kulkevan veneen purjeiden aiheuttama häiriötuuli
pallo	vrt. meridiaani (kaari), longitudi, aste, pannukakku Maapallon ympärysmitan määritti ensi kerran hämmästyttävän tarkasti Alexandrian kirjaston toinen johtaja, Beeta Eratostheen (282-202 eaa.) Syene (nyk. Assuan) Etelä-Egyptissä on kesäpäivän seisauksen aikaan kohtisuoraan zenitissä. Alexandrian

	kulma on 1/50 ympyränkaaresta. (Henrikson 1997, 256)
pallokas	spinaakkeri, spinnu, kevyestä kankaasta tehty pallonmuotoinen keulapurje
pannukakku	perinteinen ainakin eurooppalainen oletus maapallon muodosta
parkki	parkki bark bark, barque (fre) barca (it & esp) 3-5 mastoinen purjealus, jossa etummaisissa mastoissa on raakapurjeet, mutta perämastossa ainoastaan puomi- ja latvapurjeet.
partuuna	vrt. barduuna
parras	kannen reuna, laita
parraslista	varvaslista
patenttiloki	itsestään toimiva matkan mittaaaja
peittää	purjehtia niin, että toinen vene jää oman veneen purjeitten taakse eikä saa tuulta; kilpapurjehdusmääritelmä: veneillä on peitto, kun toinen vene ei ole selvästi edessä tai selvästi takana
Pelias	kreik. Poseidonin poika
peltigenoa	moottori
pentri	pentteri, byssa, kabyysi, veneen keittiö, pentry Päällyston astia- ja ruokakomero (Kaukiainen 1998, 91) vrt. kapyysi
perigeum	kuun lyhin etäisyys maahan. Kuun ellipsin muotoisen kiertoradan, jonka toisessa polttopisteessä on Maa, Maata lähin oleva kohta vrt. apogeum
perjantai	oli pyhitetty Frijalle (Frija -> reede) pohjolan Venukselle, Torin ja Lemminkäisen äidille.
peräharus	takaharus, -staagi, hekstaagi
perämela	ohjaukseen käytetty mela, saapso, saps (est)
perämies	sapsomies, styrman, helsmanni, helmsman, mate toinen perämies, second mate ks. päällikkö, pinnamies
peräpeili	veneen perä, veneen achterin pystysuora tai viisto osa
peräsin	helm peräsin(varsii), ruori(varsii), roder(pinne) (swe), Ruder(pinne) (ger) aluksen ohjain vrt. perämela, sapso, tyyrimela, saps
Peter's Café Sport	jokaisen kunnan purjehtijan tietämä paikka
pianisti	soittelee t�kin koskettimilla (gaijat, liikit jne.)
pii, piissä	ohjata vastatuuleen, käytetään esim. purjeidennostossa ja laskussa. Keulapurjeen jalustaminen pakkiin isopurjeen silti vet��ss�, jollloin vene pysyy miltei paikallaan (maata piissä).
	Pii on sitä, että pidetään purjeella ankkuroitu alus senverran vinossa tuuleen, että se ei heilu valtoimenaan puolelta toiselle ankkuroituneena ollessaan.
piinata	purjehtia tai ohjata liian ylös tuuleen, jolloin veneen vauhti hidastuu, taktinen tai hetkellinen piinaaminen jonkin merkin tai reimarin kiertämiseksi saattaa monasti kuitenkin kannattaa. Yrittää nousta mahdollisimman ylös tuleen vauhdin hidastuessa.
piira	
piiru	alunperin tuuliruusuissa, sittemmin kompassipiiru. Ilman- tai tuulensuuntia merkitsevät viivat ja kirjaimet. Esim. E, SW, IpP = Idän puoleinen Pohja, PiP = Pohjois-Itä-Pohja, Länsi-Pohja-Pohjoiseen. Pohjoista, it��, etelä ja länttä nimitetään p�� eli kardinaalipiiruiksi. Jakamalla niitten välit kahtia saadaan neljä interkadinaalipiirua, it�pohjoinen, it�etel�, l�nsietel� ja l�nsipohjoinen. Jakamalla näin edelleen toinen toisensa perästä syntyneet v�liaukeamat kahtia saadaan

	yhteensä 32 yhtäsuurta ja yhtäkaukana toisistaan oleva ilmansuunta eli kompassipiirua. (Merenkulun ... 1927, 8) meripiiru on 11,25 astetta Piirujakoon nojautuvat esimerkiksi kulmat, joissa kulkuvalot näkyvät.
piiru	pitkittäissaalingit jotka levittävät mastoa takaviistoon tukevia partuunoita (Kaukiainen 1998, 152).
piissä	ks. pii
pikasakkeli	avainsakkeli, vääntöliikkeellä lukittava/avattava sakkeli
pilli	merkinantolaite, soitin. Käytetty ainakin jo kreikkalaisilla kaleereilla suotajien tahdin antoon. vrt. pursimiehen pilli
pilotti	luotsi, pilot
pilssi	kölisyvennys, veneen sisäpohjan ja kölin välinen tila palleoja
pilssipumppu	lenssipumppu, pilssiveden tyhjennyspumppu
pinna	peräsinpinna, peräsinvarsi, joskus myös kipparin tai miehistön sietokyky, vrt. peräsin helm peräsin(varsi), ruori(varsi), roder(pinne) (swe), Ruder(pinne) (ger)
pinnamies	ks. perämies
pirtupaatti	
pistoolihaka	jousikuormitteinen haka esim. keulapurjeen kiinnittämiseen
pistopunkka	istumakaukalon alle ulottuva kajuutan punkka
pituuspiiri	ks. longtudi
plaanata	ks. surffi
platlenssi	plattis, suora myötis, täysmyötäinen
plattinki	palmikoitu nuora
pleissata	tehdä köysi- tai vaijeripunos
pleissi	silmukointi tai jatkaminen punomalla, ks. pujos
ploki	bloki, pylpyrä
plotteri	tietokoneperusteinen, näytöllä varustettu reittiipiirturi ja paikanmäärtyslaite, elektroninen merikortti
pläkä	bleke, tyyni, tuuli (p)läkähtyy
Pohjantähti	Stella Polaris, Polaris, North Star Ilma, Ilmarinen vai juma, taivaan (daivas (sanskrit) = hohtava, loistava) vai pohjan erotuksena kannesta (Meri 1983, 235).
pohjoinen	North keskipäivällä lyhyin varjo osoittaa suoraan pohjoiseen
poiju	bÄ³je (cs) holl., kelluva esine, joka on ankkuroitu osoittamaan matalikkoa, kulkuväylää, ankkuripaikkaa tms. tai käytetään aluksen kiinnitykseen. Lisälaitteiden mukaan erotetaan kello-, ääni- ja valopoijut.
poijuhaka	poijuhaka, poijuun kiinnittymistä helpotta erikoishaka
poka	
pollari	tolppa, pylväs, pollare Aluksen kannelle tai kaijalle pystytetty pylväs, johon aluksen pesti tai muu köysi kiinnitetään
pooki	tunnusmajakka eli pooki, puuki? puisia tai kivisiä torneja (majakkatorni) ilman valaistusta. Ensimmäiset 1600-luvun puolivälissä Suomessa. Suomen avnhin säilynyt Lyökin kivi pooki vuodelta 1756 Uudenkaupungin edustalla. vertaa Kotkassa Pookinmäki
Poseidon	kreik. meren jumala, roomalaisten Neptunus
prammi	
prammipurje	prampurje Maston kolmanteen osaan (alhaalta päin laskettuna) 1. prammitankoon kiinnitetty purje.
prammitanko	

prassata	ahtaa	brassa
	Ahtaa, suorittaa prassaus.	
prassaus	Ohjaimien (ahtimien) avulla purjealuksen raakojen kääntäminen haluttuun suuntaan. Purjeiden säätöä siftien mukaan.	
prassi	ahdin	brass
	Ahdin, raakapuun nenästä alas kannelle kulkeva köysi.	
preventeri	köysi tai taljarakennelma, jolla estetään ison puomi lähinnä myötätuulussa heilahtamasta vahingossa toiselle puolella (halssille)	
priki		brigg
	Alus jossa on kaksi mastoa, mitkä kumpikin ovat raakapurjeilla varustetut.	
prikka	reimari	
pritsi	punkka, koija, veneen nukkumapaikka	
protesti	purjehduskilpailussa harjoitettava pulmien selvittelykuvio	
Proteus	Ennustustaitoinen merenhaltija, Poseidonin alamainen, kuuluisa kyvystään muuttaa muotoaan. Odysseian 4. laulussa kuvattu monihahmoinen meren haltija.	
proviaantti	muona	lat. providere=pitää huolta
pujoa	tehdä köysi tai teräsköysipujos	
pujos		
puksprööti	buugsprööt(t)i, pukströöti, keulapuomi, kokkapuu	
pulpetti	pulpit, keulakaide veneen keulassa oleva kaide	
puntari	ilmapuntari	
puolitonnari	aiemman ior-säännön mukainen veneiden jaottelu kisoissa. Tonnari n. 40 jalkaiset paatit 3/4 tonnari n. 36 jalkaiset paatit 1/2 tonnari n. 30-32 jalkaiset paatit 1/4 eli varttitonnari n. 26 jalkaiset paatit vrt. varttitonnari, 3/4 tonnari & tonnari	
puomi	puomi	bom boom
	Aluksessa hirsi (piiru), johon puomipurje levitetään ja jalustetaan tai johon purjealuksessa veneet ym. kiinnitetään. (Nostettava tai laskettava poikki-puu, jolla tie voidaan sulkea).	
puomigaija	spinaakkeripuomin gaija	
puomihela	isopurjeen puomin mastoonkiinnityshela	
puomiliesma	puomiliikki, isopurjeen alareuna	
puominivel	gooseneck, isopurjeen puomin mastoon liittävä nivel	
puominkannatin	dirkki, puomisakset	
puomisakset	Puomisaksia köytetään kannattamaan puomia silloin, kun purjeet on koottu puomille.	
puorti	laivan t. veneen kylki, laita, parraspuu, reelinki, lastausluukku laivan kupeessa	
puoshaka	venehaka	
puosu	puosmanni, pursimies, bÅŷtsman, boatswain Suomen laivoissa purjeidentekijä. Luotettava ja pätevä merimies, joka päällystön alaisena johtaa laivaväkeä töissä ja itsekin tekee tärkeimpiä takilaa ja purjeistoa koskevia töitä. Laivamiesten tehtäviä valvova kokenut merimies.	
puosuntuoli	kankaasta valmistettu istuin, jolla voidaan nostaa ihminen mastoon korjaustöihin.	
purje	seili, sail, plchty (cs) 2000 v sitten Läänemerellä tuntematon. Vuosina 600-750 alus sai purjeen. n. 790 takilointi muuttui, taakit keulasta ja perästä partaille. Mahdollisesti paremman luovimiskyvyn, purjehtimisen etuvastaiseen. (Meri 1983) Itämeren alus sai purjeen vuosina 400-500 (Ehrensward 1995, 16).	

purjehakanen	kiinnityshakanen, jolla keulapurje kiinnitetään keulaharukseen.
purjehdus	Välimerellä on purjehdittu jo n. 4000 vuotta eaa. Alukset pysyivät kauan alkeellisina eivätkä ne pystyneet luovimaan. Purjehdusominaisuuksiltaan kehittyneempiä olivat vasta arabien alukset ja viikinkilaivat. ks. purje Iloa matkanteosta. vrt. navigoida
purjehdusohjeet	itinerari, itinerarium (lat), luotsikirja, orderi reittikuvaus, matkaopas, peripliide, isolaario (isola ital. = saari) = saarikirja (ks. Ehrensverd 1995, 66) Alun alkaen suullista perimätietoa meriteistä. Itämeren vanhin ohje on 1200-luvulta. Se kuvaa laivareittiä Kalmarinsalmesta Tukholman saariston kautta Suomen etelärannikolle ja edelleen Tallinnaan. vrt. kartta, navigoida
purjehdustaito	navigoida, vrt. merimiestaito
purjehtia	skiglata, navigoida
purjehtija	liikkua purjeitse, olla vesillä. sailor
purjeikkuna	purjeeseen läpinäkyvästä materiaalista ommeltu osa
purjelaiva	purjealukset
	pääasiallisesti purjeiden avulla kulkevia aluksia, joissa nyk. on apukone ahtailla vesillä ja tyynessä liikkumista varten. Purjelaivojen nimitykset liittyvät yl. takilaan eli rikiin, joka käsittää mastot ja purjeet sekä näitä tukevat ja kannattavat tangot ja köydet, joskus rungon muotoon tai tehtävään. Mastot voivat olla yksi- tai useampiosaisia (esim. alamasto ja latvatanko tai alamasto, mässtyntanko ja prammitanko). Pisin masto on aina nimeltään isomasto, ja sen edessä on fokkamasto. Perimmäinen masto on fregatissa kryssi- eli pekiinimasto, kaksi- tai kolmimastoisessa aluksessa raa'attomana mesaanimasto sekä useampimastoisissa jiggermastot. Jiggermaston edessä oleva masto on perämastot ja tämän sekä isonmaston välissä mahdollisesti oleva masto keskimasto. Takilan mukaan voidaan purjealukset jaotella seuraavasti: yksimastoisia ovat katti, sluuppi eli pursi, kutteri, jaala ja jahti, kaksimastoisia priki, brigantiini, kuunaripriki, kuunari, kaljaasi, jaala, ketsi sekä jooli, kolmimastoisia fregatti eli täystakiloitu (kaikissa mastoissa raakapurjeet), parkki, barkentiini sekä erilaiset kuunarit, neli- ja useampimastoisia fregatit, klipperit, parkit ja kuunarit. (Wsoy Facta 1996)
purjenumero	purjeessa oleva purjevene rekisterinumero
purjevenevetolaite	Sail-Drive, S-vetolaite, purjevene sisämoottorin vetolaite
purjemaakari	purjeneuloja sailmaker
pursi	
pursimies	ks. puosu
pursimiehen pilli	
pursiseura	jahtklubi (est), yacht-club (eng), jaktklubb (swe), Jachtklubb (ger)
pushpit	peräkaide, peräkehä, veneen perässä oleva kaide
pussi	pussikkuus, purjeen kaarevuus
pylpyrä	pyörä, väkipyörä block (vrt. lokki ja bloki), vrt. hunsvotti
pytsi	kangasämpäri
päällikkö	stydimadr master
	Aluksen päällikkö. Aluksessa on aina vain yksi päällikkö, vaikka samalla voi olla useita kapuja, tosin usein kapu on ja sillä tarkoitetaan samalla päällikköä ja harvemmin samas paatis onkaan useampaa kapua samaan aikaan läsnäkään. Styymatruusi, perämies, sapsomies, kuningas. Skipherr,

kippari lie peräisin myöhemmältä ajalta, jolloin laiva oli jo muuttunut yksityisomaisuudeksi. vrt. perämies

pääsky kun pääskyt lentävät matalalla lie ilmassa painetta ja sadetta odotettavissa.

päästö purje päästää ilmaa ohitse, esim. tilanteessa jossa on liiaksi tuulta tarjolla ja kaikkea sen voimaa ei voida esim. liiallisen veneen kallistumisen vuoksi hyödyntää eteenpäin menemiseen.

pömpötin fendari

R

raaka poikittainen horisontaalinen puu mastossa
raakapurje raa'alta avattava tai laskettava yleensä varsin neliömuotoinen purje.

rakki raa'an mastoon kiinnittävä rauta
rapakko Atlantti

rasvatyyäni dead kalm

ratti ohjauspyörä

rautagenoa apumoottori

rautaluovi Luovin sijasta väistetään este apumoottorin avulla.

rautatanko järnsteng
Norjassa käytettyjä merimerkkejä, usein kiinteitä, ohuita rautatankoja, joissa voi olla kulunut maali, jolloin sellaisen näkee vasta 20 m päästä. Auttavat suuresti navigoinnissa.

ratsastaja isopurjeen etuliikkiin kiinnitetty hela, joka liukuu mastonliikkiurassa

redi sataman edustalla oleva suojainen alue

redillä odottaa sataman edustalla, usein ankkurissa

Reed's Macmillan nautical almanac = avomeripurjehtijan raamattu

reelinki, reilinki, laita, parras

reimari viitta, remmare, meri-viitta, beacon, prickers, prikke (ger)

reivata reivaus, vähentää purjepinta-alaa. Refva, to reef, take a reef

"Merellä ei totisesti tehdä kiinni purjeita liian aikaisin, ei edes ajoissa, vaan vasta hädän ollessa käsillä" (Hämeen-Anttila 1913, 226).

reivi pienennetty purje

esim. ykkösreivi, jolloin purjen pinta-alaa on pienennetty vähiten, kakkos ja kolmosreiveillä enemmän

reivikulma isopurjeen takaliikissä oleva vahvistettu kulma

reiviköysi isopurjeen takaliikistä puomin pään kautta mastolle johtava köysi, jolla purjeen reivikulma vedetään puomiin kiinni.

reiviseisinki köydenpätkä, joka on kiinnitetty purjeeseen ja jolla purje kiinnitetään puomiin tai raakaan reivattaessa.

reivisolmu ks. merimiessolmu

rekata ajautua, sortua

rihmos köyden päättäminen ohuella langalla kietomalla

rikata takilan pystyttäminen tai pois ottaminen

riki standing rigging, running rigging

takila, purjeveneen kinteä ja juokseva riki

riki perämoottorin alaosa

rikaus, riki rig

Mastot, muut pyöröpuut ja saalingit sekä niiden lukumäärä ja asettelu.

rintsikot Spinnu rintsikoiden näköisenä ylhäällä. Periaatteessa aukeaa itseksensä pyörimällä, mutta ei juurikaan sellaisena

	vie venettä eteenpäin ja ilahduttaa aina varmasti kanssaveneilijöitä suuresti. Yksi spinnunkäytön ehdottomista suoloista! vrt. tiimalasi.
rissa	pylpyrä, plokki
ro ro	roll on roll off lastialus
rod	vedetystä terästangosta valmistettu vantti tai harus
roiskesuoja	kuomu, sprayhood, kulkuaukon suojakuomu
Roland	"Itämeren uljas Roland, merimieshyveiden ruumiillistuma" (Meri 1983, 118).
rudder	peräsin, ruori, ror, roder (swe), Ruder (ger), kormidlo (cs)
ruffi	ruffi, hytti, kajuutta
rullagenoa	keulapurje, joka rullamekanismin avulla voidaan kiertää keulaharuksen ympärille.
rullareivi	rullaiso, isopurje, joka rullamekanismin avulla voidaan kiertää maston sisään (myös puomin ympärille tai sisään)
rullata	keinua, kallistella sivuttaen aallokossa
rulli?	rullasi (impf.) ???
runkonopeus	solmuissa = $2,43 \cdot \text{vesilinjan neliöjuuri}$. (=n. vesilinjan pituus metreissä.) x-95:ssa 8 m vesilinja = 6,87 kn.
runni	ahtojää
ruori	ruotel (m), kormidlo (cs) tapillinen ohjainpyörä
ruorikulma	peräsinlavan ja veneen suunnan välinen kulma
ruorimies	perämies
rustirauta	purjeveneen runkoon vahvasti kiinnitetty esim. ruostumattomasta teräksestä valmistettu vantin tai haruksen alapään kiinnityskohta.
ruuhi	vene, kuutti, haapio, alus, kuitti (karjala) yhdestä puusta (haavasta, petäjästä tai kuusesta) koverrettu ruuhi, jonka molemmille sivuille kiinnitetään varalaita. Kuutilla liikuttiin melomalla tai sitä käytettiin tav. kalastuksessa. Veneen kantamuoto, joka tehtiin kovertaen yhdestä puusta. (Karjalainen kuitti-sana merkitsee yhdestä puusta veistettyä venettä.) (Ruuhi myös 2) ruumisarkku, 3) syöttökaukalo (Suomen... 1992)) vrt. seula
ruuma	rummet, rumpf Kauppa-aluksissa lastia varten määrätty tila, sekä sota-aluksissa alimmainen patteria-täkin alla se sia, josta paarlastia, ruokaa, vettä jne. säilytetään.
rynnäs	aluksen kyljen etuosa
rynnäsköysi	kyljen keulanpuoleinen voimakkaasti kaartuva osa
räpättää	aluksen ryntäältä laiturille lähtevä kiinnitysköysi, jonka laiturinpään kiinnityspiste on aluksen perän suunnassa
	räpättää esim. puje voi räpättää jos snörppien lukot eivät ole kunnossa, niin purjeesta voi lähteä varsin sietämätön ääni
rätti	purje
röijeli	sail
S	etelä syd south lÄpuna (est)
saalinkki	spriidari, vantinlevittäjä, maston tuki Vaakasuntaiset tuet maston molemmin puolin, joiden kautta harukset kulkevat.
sakkeli	
sammakko	köysilukko joka mekaanisten juosien avulla pitää puristusvoimalla köyden kiinni

satama	sadam (est), port, vrt. hamina
scirocco	yksi välimeren tuulista
Seagull	Mainio yksinkertaisesta yksinkertaisin yksisylinterinen ulkolaita perämoottori, josta sanotaan että vaihteiston voiteluöljynä voi käyttää merivettä. Potkurin lavat suoria.
seaman	merimies sjöman
seelipenkki	
seireenit	kuolonhaltijoita, jotka kuvattiin laulu- ja soittotaitoisiksi sekaolentoiksi, linnuiksi, jotka houkuttelivat laulullaan purjehtijoita turmioon.
seissingit	lyhyet nuoranpätäkät joilla purje solmitaan raakaan
sekstantti	
sekuntimetri	m/s, tuulen nopeuden mittayksikkö
selkä	aava merialue
septi	septisäiliö, -tankki, jätetankki
seula	vuotava tai kehnonpuoleisessa tilassa oleva alus
sheet	jalus sheet cord fastened at the lower corner of a sail to hold it and control the angle at which it is set.
sifti	shifti, shiftaus, shift tuulen suunnan kääntyminen, tuulensuunan muutos
signaaliliput	viestiliput, aakkoset, numerot, korvausviirit ja vastausviirin käsittävä viestien antamiseen tarkoitettu lippusarja. vrt. lippu
silmä	Välimerellä oli ja on tapana jostain syystä maalata alusten keulan yläosan molemmin puolien silmä.
sitloora	istumakaukalo
skabata	kilpailla
skailetti	kattoikkuna
skanssi	miehistön tila tai kajuutta
skeki	skegi, sgegi, veneen alaulokkeen osa, johon peräsin kiinnittyy. Peräsimen laakerointituki veneen rungossa.
skibata	seilata, purjehtia
skiglata	seilata, purjehtia segla sail purjetada (viro) plout, plavit tai plachtit (tsekki) (purjetan, purjetat, purjetab, purjetame, purjetate, purjetavat (ryypäthä = purjutaa)) Mistä lie skiglata sana saanut alkuaan, ellei sitten ole suussa uuden muodon saanut segla?
skiglit	purjeet
skuutata	jalustaa
skuutti	jalusköysi, säätököysi
skuutto	ks. kuutto
Skylla	1. Skylle, kreikk. tarustossa kuusipäinen merihirviö, joka asustaa vastapäätä Kharybdista korkean äkkijyrkän kallion onkalossa. Kun laiva kulkee sen ohitse jokainen pää tempaa siitä miehen. Meren jumalan rakastajatar?
sköne	meri, hav, sjö, sea, ocean
slaagi	luovi, vastakäännös
slagsida	slaagsiida olla slagsidassa = olla kallellaan, kallistuneena sivuttaen. "Paatti oli styyrpuurin slaagsiidassa" eli laiva oli oikealle kallellaan.
slakki	slaki, ylimääräinen löysä osa köydessä
slipi	Uiva telakka. Kalteva puinen maalta veteen ulottuva siltarakenne, jota pitkin pyörien päällä olevilla kelkoilla säilytetyt kevytveneet työnnettiin veteen eli sköneen.
Slocum Joshua	(1844-1909) kanadalainen Slocum purjehti ensimmäisenä

sluuppi	ihmisenä yksin maailman ympäri 1890-luvulla. sloop yksimastoinen purjevene, jossa on vain yksi keulaharus ja -purje.
slööri	sivumyötäinen, laitamyötäinen, avotuuli hyvää tuulta purjeisiin Dobrá½ větr do plachet (tsekki)
Snaippi	Vikla
snörppi	kiristin purjeen takaliikin kiristin. Purjeen takaliikissä oleva kiristysnaru (veneeseen ainoa naru).
snörppilukko	
snööri	
sola	keula- ja isopurjeen väli (luovissa)
solmu	solmu knyt? knot (kn) nopeusyksikkö ja solmu. Solmu on yhtäkuin meripeninkulmaa tunnissa, n. 1852 m/t. Nautical miles per hour
sonninkivekset	ohjuri, purjeen nostossa avittava ohjain
sorto	veneeseen sivuttaisliike pois päin suhteessa tavoitellusta suunnasta tai kurssista. Tuulen tai virran aiheuttama veneen ajautuminen sivusuuntaan.
spankerpurje	
spektra	kestävä köysilaatu
spiira	puomi, jolla levitetään (etu)purjetta, esim. fokkaa, vrt. spinnun puomi
spiirapuomi	keulapurjeen tukipuomi
spiirata	tukea keulapurje myötätuulessa isopurjeen vastakkaiselle puolelle.
spinaakkeri	pallokas, spinnu, spinnaker
spinaakkeripuomi	spinaakkerin tukipuomi
spinaakkerisukka	spinaakkerin nostoa ja laskua helpottava purjesuoja
spinnu	spinu, pallokas, pallopurje, spinnaker Veneen suurin purje, jolla veneeseen saa mukavasti lisää vauhtia ja usein purjehdukseen myös jännitystä. Spinnu on kiinnitetty vain kulumistaan, eli yksikään liikki ei ole kiinteästi kiinni missään. Mm. näistä syistä hyvin eläväinen ja herkkä purje. Spinnumanoverit ja sillä ajo vaatii sekin taitoa, sitä enemmän mitä kovempi tuuli ja isompi spinnu.
spinnupuomi	
sprayhood	roiskekuomu
springi	veneeseen kiinnityksessä käytettävä viistosti tuleva köysi Kiinnitysköysi, joita käytetään sivuttaiskiinnityksessä. Kiinnitysköydet, jotka vedetään keulasta ja perästä laiturille kohti veneen keskiosaa.
springleri	avattava pohjaventtiili kevytveneissä jolla saa vedet ulos veneestä kun vene kulkee riittävän kovaa
spörbeli	Se purjeveneeseen, useimmiten keulapiikin punkan alle, mutta mahdollisesti myös jonnekin muualle kadonnut, määrittelemättömän muotoinen ja vaihtelevan kokoinen, väriltään erilainen esine tai instrumentti, jota gastiin noviisijäsen lähetetään etsimään esim. spinnujiipin aikana, tai silloin, kun hän esiintyy liian asiantuntevasti.
S/S	höyryalus steam ship vrt. M/S moottorialus, moottoripurjehtija, M/Y moottorivene, motor yacht
SSB-radio	Single Side Band, HF-taajuusradio
staagi harus	stag Harusköysi, joka edestäpäin tukee pyöröpuuta tai mastoa. vrt. taaki ja vantti.
stampata	tampata, puskea aaltoja vastaan
staysail	haruspurje

steevi	keulavannas
stern	perä
stern thruster	peräpotkuri; keulapotkuri, bow thruster
stormi	
stuerkki	laivakokki
	steward
	ison aluksen ravintoloitsija, koulunkäynyt laivakokki, vrt. tuuvartti
stuura	isopurje
stuuvari	laivantäyttäjä, ahtaaja
stuuvaus	veneen lastaus, asettaa tavaroita oikeille paikoilleen
styra	ohjata
styyrpuuri	styyra, stypari, stydari, oikea halssi, styrbord, starboard
	Styyrpuurin halssi tiettävästi tulee viikinkiveneissä käytetystä tavasta kiinnittää ohjausairo veneen oikeaan laitaan kiinni. Styra = ohjata, styyrpuuri = ohjauspuolen halssi viikinkiveneissä. Tuuli tulee purjeeseen veneen oikealta puolelta.
stökö	merimerkki
sumu	näkyvyys alle 1 mpk. näkyvyys 1-2 mpk = ume.
sumuseinä/mä	
suojanpuoli	lee
suola	meriveden suolaisuus Suomen rannikolla 1975 0,543%, 1994 0,36%, 1998 n. 0,6%. Suolapitoisuus Välimeressä on yleensä 36 grammaa litraa kohti. Atlantin suolaisuus on noin 35 promillea l. 3,5%. Itämerelle ominaisesti suolapitoisuus vaihtelee, kekimäärin se on 10-12 promillea. Valtamerissä 35 promillea.
suolalasti	suomalaisten laivojen perinteinen tuliainen 1800-luvulla
surffi	Alus nousee veden päälle tai aaltojen harjalle ja sen vauhti nousee usein huimasti. Nousta plaaniin, ylittää veneen runkonopeus nousemalla veneen muodostaman aallon yläpuolelle.
Suursaar	Suursaari
	po-lu - e-ka suunnassa 11 km pitkä, 1,5-3 km leveä. Lountakorkia 158 m, Haukkavuori 142 m, Mäkiinpäälllys 118 m, Pohjoiskorkia 106 m. 40 km Suomen rannikosta, 55 km Viron. (Saara Peltola (1960). Suursaari menneinä aikoina. Hki. s. 14)
SW	lounas
swell	vanha maininki
s/y	sail yacht, purjealus, esim. s/y Xantippa
sydvest	lounas
	sydvest
	southwest
	Myös sateelta suojaava päähine, joka ulottuu niskaan asti.
sykloni	matalan keskustaa kiertävä useimmiten myrskyinen tuuli
syli	syvyyden mittayksikkö, esim. 8 syltä vettä keulan alla. Vanha suomalainen pituusmitta = 3 kyynärää = 6 jalkaa = 1,781 metriä, uusi syli = 2 metriä. Ihmisen syli tai syls.
syvä meri/vesi	valtameri, djuphav, djuphahssegling, deep sea
	Tarkoitetaan ilmeisesti merta, kun sen syvyys on pikemminkin kilometrejä kuin satoja metrejä. vrt. Okeanos
syvänmerenpurjehtija	
syydata	kallistua, olla kallellaan
syydvesti	ilimansuunta sekä päähine
sää	vädret weather, vrt. ilma & Ilmarinen
sääennusteet	radiossa Suomessa 198?-1997 8.15, 12.45, 19.10, 22.10
	1998- 7.50, 12.45, 21.50
	Kirkas auringonnousu ja lasku punaiselle taivaalle huonoa säätä, itä- tai pohjoistuulta, kirkas keltainen auringonlasku kovaa tuulta, kalpea taivas ja kalpea auringonlasku itätuulta. Kirkas kalpea tai

harmaa auringonousu kaunista säätä, samoin pehmeät untuvapilvet ja vaaleansininen taivas Synkät tummat pilvet, usein kovapiirteiset ja repaleiset: kovaaa tuulta ja myrskyä.

T

taaki	staagi, harusköysi, stay (eng), stag (swe) Harusköysi, joka edestäpäin tukee pyöröpuuta tai mastoa. Paksu köysi, joka yhdestä päästään, siihen plitsatusta silmukastaan, istuu kiinni jokaisen maston ja tangon topissa ja siitä juoksee vinottain eli loitosti keulan-puolella olevan likimmäisen maston ja tangon juurelle tahi puugprötyn tahi fliivari- ja jaakari-puomin nokkaan, johonka staakin ala-pää taljareepeillä lujasti jännitetään, keulan puolelta tukemaan mastoa ja tankoa. Staaki kutsutaan sen maston tahi tangon jälkeen, jota se tulee, niinkuin e. m. iso staaki, fokka-staaki j. n. e.
taag-seili	staag-seili, staaki-purje, stakseil (rus), stay-sail (eng), stagegel (swe), Stageil (ger) Kolminurkkaiset tahi epämuotoiset purjeet, jotka litsoissaan staakeja tahi leikareita myöten kulkevat mastoin välillä, tahi keula-maston ja fliivari- tahi jaakari-puomin välillä. (Stjerncreutz 1863) Staaki- eli taaki-seilit puugpröötystä ovat seuravaiset: Fokka-taakseili, fore stay-sail (eng) Tämä purje tulee fokka-taakia myöden, eikä näy tässä kuvassa hissattuna...
taavetti	jollan ripustusteline
takila	taklaus, taklattu, tackle Kiinteä ja juokseva köysistö, vantit, staagit, harukset, väkipyörät, pylpyrät ym. Taklaus laajemmassa merkityksessä kaikki aluksen mastot, tangot, raa'at ym. pyöröpuut, kiinteä ja juokseva köysistö, väkipyörät ym.; ahtaamassa merkityksessä siihen ei lueta sisältyvän rikiä eli mastoja ja muita pyöröpuita.
Tall Ships Race	suurten purjelaivojen kilpailu
talja	köydestä ja pylpyröistä muodstuva voiman moninkertaistava vetolaite.
taljanuora	taljagrep lanyard Kiinteän takilan tukiköysien (vanttien, partuunien ja taakien) alapäässä oleva useankertainen pingoitusköysi.
talonpoikaispurjehdus	
tamp	köyden pää
tappajat	kuminauhat, joilla sidotaan purje puomille. Kun kuminauhojen päässä on muoviset/puiset nappulat, on niitä venyttäessä vaarana nappulan lennähtäminen esim. silmään.
targakaari	varustekaari
tartuntakaide	turvakaide esim. kajuutan katolla
tekstiilipujehtija	Tekstiilipurjehtivat vertailevat gps:iään: "Oikea merimies navigoi tähtien ja sekstantin avulla. Ja kun sekstantti tyhjenee, korkataan uusi"
teleskooppi	kreik. tele = kaukana, skopein=katsoa
Theseuksen laiva	
Thetis	kreik. tarustossa merenhaltijatar, Peleuksen puoliso, Akhilleuksen äiti
tiimalasi	Spinnu tiimalasin muotoisena ylhäällä. Periaatteessa aukeaa itseksensä pyörimällä, mutta ei juurikaan sellaisena vie venettä eteenpäin ja ilahduttaa aina kanssaveneilijöitä suuresti. Yksi spinnunkäytön ehdottomista suolista! vrt. rintsikat

	Ajan mitta.
tikku	keppi, reimari tai viitta, snatska (cs), erotuksena poijusta, jääpoijusta ja valojääpoijusta. Esim. itätikku.
toglessi	toggle, rustiraudan ja vanttiruuvien välinen haarakehela, vanttiruuvien nivel
tokka	telakka, satama-allas, dock
tonnari	n. 40 jalkainen purjealus, ks. puolitonari
toppi	purjeen yläkulma, maston huippu
toppiriki	mastonhuippu
toppivantit	ylävantit
Tor	Obin rannan ostjakkien ylijumala num-torem. Vogulien Thor, tsuvasseille Tor. Taivaan, sään ja maailman symboli taarem, toorem, tuurem. Tuuri-tooru-taara. (Meri 1983)
torstai	tors dag, torstai, Torin, pohjolan ukkosenjumalan päivä
touvi	(laivan) kiinnitysköysi
trallit	pohjalaudat
trapetsi	kevytveneissä käytetty roikkumatuki
tricolor	kolmiväri alle 12m pitkän purjeveneen mastossa (myös ranskan lippu)
trimaraani	kolmirunkovene
trimmata	säätää
trysail	myrskypurje, tukipurje, kahvelipurje
tseli	Pyörrien päälle rakennettu säilytyskelkka, jolla ranta-alueella kevytveneitä liikuteltiin.
tsunami	(maanjäristyksen aiheuttama) hyökyaalto. Kaalin t. Kaalijärven l. Pyhäjärven meteori Saaremaalla n. 300-600 eaa. aiheutti Tsunamin Itämerelle.
tuhto	soutuvene, jollan penkki
tunnetuin syvyyden mitta	= vettä on rantaan asti
turkki	durkki, kajuutan, hytin lattia
turvavaljaat	henkilökohtainen turvaväline, jonka avulla estetään putoaminen veneestä.
tutka	radar Kuvaruutunäytöllä varustettu paikanmäärityslaite. radio direction and ranging
tutka-antenni	tutkan avo- tai suojakupuantenni
tutkaheijastin	metallinen monipintainen tutkasäteitä heijastava laite.
tuulenpuoli	luuvartti
tuulensilmä	täysin vastaisen tuulen suunta
tuuli vind, wind, tuul (est)	
	0 calm, tyyni, stiltje, vinstilla, tuulevaikus
	0,3-1,5 light air, Äuhk liigub
	1,-3,3 light breeze, nÄurk tuul
	3,4-5,4 gentle breeze, kerge tuul
	5,5-7,9 moderate breeze, tuuline
	8,0-10,7 fresh breeze, navakka tuuli, styv bris, hea tuul
	10,8-13,8 strong breeze, kova tuuli, hÄŸrd bris, svag kuling, frisk kultje, tugev tuul
	13,9-17,1 near gale, luja tuuli, styv kultje, väga tugev tuul
	17,2-20,7 gale, myrskyinen tuuli, hÄŸrd kultje, tormine
	20,8-24,4 strong gale, myrsky, halv storm, torm
	24,5-28,4 storm, kova myrsky, storm, tugev torm
	28,5-32,6 violent storm, ankara myrsky, svÄŸr storm, väga tugev torm
	32,7-61,2 hurricane, hirmumyrsky, orkan, orkaan
tuulen nopeus	10 m korkeudella 10 min keskituuli, suurin Suomessa 31 m/s Mustasaar, Valassaaret 25.2.1971 (Kossnäs, Moikipää 12/1975; Hanko, Tulliniemi 1/1995). Suurin puuskanopeus 39

tuuliperäsin	m/s Kossnäs, Moikipää 15.12.1975 Automaattiohjauslaite, joka pitää veneen säädetyssä kulmassa tuuleen nähden. Tuuliperäsin antaa peräsimelle tiedon tuulen suunnasta, tarvittavana ohjausvoimana käytetään joko tuulta, sähköä tai veden virtausta.
tuuma	pituusmitta tum Ylensä 1/12 jalkaa; kymmenys-tuuma=1/10 jalkaa=2,97 cm; kalu-tuuma=1/12 jalkaa=2,5 cm. 2.54 cm
tuuvertti	laivakokki, ks. stuertti
twist	twisti twist kiertää, purjeen pystysuuntainen kiertyminen
tvärs	poikittain, kohdalla abeam
tvärsenda	aluksesta kohtisuoraan laiturille kulkeva kiinnitysköysi
tyyrmanni	perämies
täkki	däkki, kansi, deck vrt. ruffi
täystakila	Etu- ja takastaagit tulevat maston huippuun asti. Tukeva rakenne valtamerellä. Osatakiloinnilla on ilmeisesti avoiteltu nopeutta.
täyttöhela	polttoaine-, vesitankin täyttöputki ja tulppa
töijata	kiinnittää vene
törni	köyden kierros pollarin ympäri
U	
uimaportaat	pelastusportaavat, veneen perässä tai sivulla olevat portaat
Ukko	Ukko ylijumala, jumala, ukkonen
ulappa	
uppouma	deplasementti, aluksen paino kaikkien siinä olevine laitteineen ja koneineen. Nesteeseen upotetun tai siinä uivan kappaleen (aluksen) syrjäyttämän nestemäärän tilavuus. Ilmoitetaan tilavuutena kuutiometreissä tai painona metrisissä tonneissa.
V,W	West, länsi (fi), vest, lääne (et), zã;pad (cs), oksidentti (fi), occidental (fr) < occidens (la) = laskeva [aurinko], länsimainen
vahinkojiippi	tahaton myötäkäännös > käännökset
vahti	watch vahti ja vapaavahti. Vuoro, työ- tai vastuuvuoro ja lepo tai varuillaanolo vuorottelu aluksella. Perinteisiä vuoronpituuksia 4, 12 tuntia. vrt. vapaavahti
valtameri	Okeanos (Oceanus), ocean, världshav, havet (swe), Ozean (ger)
vannas	Ranka, aluksen kölin ylöspäin kääntyvä jatke sekä keulassa että perässä. perävannas
vannasputki	potkuriakselin tai peräsimen laakerointi- ja tiivistysjärjestelmä.
vantti	stã@zen (cs) mastoa sivusuunnassa tukevat vaijerit. Vaijerista tai vedetystä terästangosta valmistettu mastoa sivusuunnassa tukeva harus.
vanttiruuvi	vantin kiristyslaite
vapaalaita	fribord, kuivakylki
vapaavahti	lepovuorossa oleva vahti, vrt. vahti off duty
varpata	irrottaa venettä karilta tai yleensä liikuttaa

venettä ankkurista vetämällä.

varpelaiteet lisäparras, falspoord
 haapion laitoja ja merikelpoisuutta korottavat laudat,
 jotka saatettiin ommella kiinni haapioon.

varvi

vastakäännös venda, staagi, kääntyminen luovittaessa vastatuulen kautta

watch vahti

venda vastakäännös, To stay, to Tack (eng), stagvända (swe)

Kuin alus tuulen suunnan puolitse käännetään yhdeltä puukilta toiselle. Alus makaa yhdelle puukille 6 träkiä tuulen suunnasta, ja tulee niin muodoin, kääntäyessä staakin ylitse, nousemaan eli luuvaamaan mainitut 6 träkiä, tullakseen päin tuuleen, josta se taas pudottaa eli falaa 6 träkiä, tullakseen toiselle puukille piilivinniä maakaamaan. Staagin ylitse kääntäissä annetaan seuraavaiset käsky-sanat:

Klaarit kääntämään! Paikoillanne! Valmiina kääntämään! Ready a-bout! Lear to go a-bout! (eng), Po mestam! (rus), Klar att vända! (swe)

Sillä ensimmäisellä käskyllä menee joka mies paikalleen käännöstä varten, ja ovat valmiina prasteja, skuuteja, puliinoja ja halsseja tarveta myöden viiraamaan tahi haalaamaan.

Ruori leehen!, ror i lä! Helm a lee! Ruder in Lee!

Sillä käskyllä kääntävät ruorimiehet ruoria vähitellen leen puolelle, ja kuin alus alkaa nousta eli luuvata tuuleen päin, käsketään;

Viiratkkaa staagseilin skuutit! Staagseilin skuutit irti! To veer Stay-sails sheet! (eng), Stageil Schoten abfieren. (ger) Fira af stasegelskoten! (swe)

Sillä käskyllä viirataan kaikki keulimmaisten stageilien skuutit, fokka-skuutti ja kaikki keulimmaisten raaka-purjeitten puliinat. Kun keula purjeet alkavat liepehtiä, käsketään;

Halsit ylös! Up tacks! Rise the tacks!

Sen käskyn mukaan löysätään fokaan ja ison seilin halsit ja skuutit, ja näitten seilien ala-nurkat giikataan vähäisen ylös; paarlasti-taljat löysätään entisen luuvartin puolelta ja siirretään märssy-väeltä märsyn perä-kulmalle, ja miehet ovat kloorina perä-prasseissa. Kun mesaani alkaa liepehtiä ja alus on kerjennyt päin tuuleen, seuraa käsky;

Perä-puliinat irti! Main top-sail bow linen loos! Let go main top-sail bow line! Run up the main top sail bowline!, Loss akterbolinerne! (swe)

Sen käskyn mukaan prassataan kaikki perä-purjeet toiselle halssille; paarlasti-taljat haalataan jännelleen; plintta-trissa haalataan paikoilleen, ja perä-purjeitten puliinat haalataan jännelleen; ja kuin iso märssy-seili alkaa täytyä, käsketään:

Prassatkaa keula-purjeet! To brace about fore!

Sen käskyn annettua prassataan kaikki keula-purjeet toiselle halssille, ja niin pian kuin nämä purjeet alkavat täyttyä, niin tulee käskettäväksi:

Haalatkkaa keulimmaiset skuutit! To trim all sharp! Skärp för! (swe)

(Stjerncreutz 1863, 344-346)

Monilla perinteisillä veneillä ja laivoilla ei voinut tehdä vendaa, koska aluksen nousukulma ei kaikissa oloissa ollut siihen riittävä. Tällöin käännös täytyy tehdä jiipin kautta.

venehaka puoshaka

venepeitto veneen talvisäilytyksessä käytettävä suojapeitto

vesi	vatten water alkulähde, kosminen lähde
vesikello	"...vesikellossa valuva vesi hoputtaa heitä..." (Plato: Theaitetos 172 d). vrt. aika, kello ja kronometri
vesilinja	vesilinjan pituus, vrt. runkonopeus
Whitbread	Maailmanympäri kilpapurjehdus, lähtenyt perinteisesti Lontoosta. 1997/8 kisan voittaja taisi olla Ef Language vene.
vihellys	kaksi vihellystä=koko vahti kannelle, kolme vihellystä=kaikki kannelle
viilarit	hvilor, fendarit, korkfändarit, lepuuttajat "Purje-vaatteesta ommellut ja triiivillä täytetyt, monenmuotoiset, niinkuin ymmyrkäiset, nelisnurkkaiset ja sydämmenmuotoiset, pienet lituskaiset tyynyt eli pielet, jotka riippuvat liinoistaan veneen laidan ulkopuolella ja siten estävät parrasten ja laitain loukkaumasta ja hierauntumasta möljää tahi aluksen kylkeä vasten." (Stjerncreutz 1863)
vimppeli	windex, tuulensuunnan ja luovikulman osoitin
vinssi	winch (en), kapestan (cs) köysirumpu, jonka avulla vääntö- ja vetovoima moninkertaistetaan.
vinssinvapauttaja	köysilukko ennen vinssiä
vintturi	yleensä purjeveen jalusvintturit ovat pystyrumpukäsivinttureita
virsari	purjeet kirjan näköisesti täys myötiksessä molemmin puolin mastoa.
virsikirja	butterfly, keulapurjeen jalustaminen myötätuulessa isopurjeen vastakkaiselle puolelle.
viskain	äyskäri, veneen tyhjennykseen käytettävä astia
visseli	äänimerkinantolaite
viulustaagi	maston yläosan tukistaagi
viulut	Lightningin mastossa oli aikanaan kahdet saalingit. Toppi oli vahvistettu viuluvanteilla. Niiden saalingeista käytettiin nimitystä viulut.
vmc	
vmg	velocity made good Tavoitteeseen vievä nopeus. The speed you are travelling in the direction of the destination.
vuoksi	nousuvesi Kuun ja aurngon vaikutus vedenkorkeuteen etenkin valtamerillä.
vyyhdetä	koilata
väliaine	Lienee peräisin fysiikasta, esim "väliaineen vastus" on kitkaan verrattava fysiikan termi. Väliaineen ominaisuudet ja sen vastus ovat oleellisia aina kun liikutaan nesteen tai/ja kaasun sisällä.
sisällä.	Väliaine on siis se neste tai kaasu, jonka sisällä tai pinnalla liike tapahtuu.
välikeulaharus	babystaagi
väylingit	väyliinat, mastoon johtavat tikkaat
W	west länsi, lääne

Y

yksityyppivene	yksityyppinen tarkoittaa nimensä mukaisesti täsmälleen samanlaisia veneitä, eroavuuksia vain toleranssitaulukkojen sallimissa vaihteluväleissä. Erotuksena suunnittelu- eli konstruktioyppisistä veneistä, joissa on keskenään yleensä pieniä eroavuuksia.
ylägaija	ylösvedin, spinaakkeeripuomin kannatin
ylähanka	luuvartti, tuulenpuoli
ylävantti	maston huipusta tai sen läheltä kannelle ulottuva vantti

Ä

ämmänkäännös, akankäännös

> käännös

Jiippi vendan kautta. Eli kun lenssillä halutaan jiipata, ja ei tehdäkään suoraan jiippiä (vaihdeta halssia), vaan nostetaan ylös tuuleen ja tehdään venda, josta taas lasketaan lenssiin, mutta nyt ollaan toisella halssilla, mikä oli tavoitekin. Ämmänkäännös usein tehdään turvallisuus- tai mukavuussyistä, jos varsinaisen jiipin tekeminen on hankalaa, vaikeaa tai vaarallista (säähän, alukseen tai miehistöön liittyvien) olosuhteiden takia.

Monilla perinteisillä veneillä ja laivoilla ei voinut tehdä kuin näitä "ämmänkäännöksiä".

äyskäri kauha jolla tyhjentää vene vedestä

Z

zenit (arab.)	zeniitti, ylikohta, avomerimerenkulussa ja tähtinavigoinnissa käytetty käsite, joka ilmaisee tähtitaivaan huippua. Taivaanlaen korkein paikka, luotiviivan leikkauspiste taivaanlaella suoraan ylöspäin. vrt. nadiiri
Zulu	GMT

TUTUSTU KOKO AINEISTOON <http://people.uta.fi/~fipeku/skigla.htm>